

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi valmisteverotuslain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan valmisteverotuslakiin tehtäväksi useita yksittäisiä muutoksia lähinnä verovelvollisuutta, tulliviranomaisten toimivaltaa ja kirjanpitovelvollisuutta koskeviin säännöksiin.

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi eräitä verovelvollisuutta tarkentavia säännöksiä. Euroopan unionin ulkopuolelta yhteisön alueelle tuotavista tuotteista, jotka ovat päässeet Suomessa kulutukseen ilman yhteisön tullilainsäädännön mukaista tullia, suoritettavasta valmisteverosta vastaisi ehdotuksen mukaan se, joka yhteisön tullilainsäädännön mukaan vastaa tuotteista suoritettavasta tullivelasta. Valmistevero voitaisiin tällöin kantaa esimerkiksi siltä, joka ostaa niin sanotulta punaiselta torilta alkoholijuomia ja tupakkatuotteita, joita ei ole asianmukaisesti esitetty tullille verotettavaksi tuotaessa niitä yhteisön alueelle. Vastaavasti ehdotetaan, että niistä yhteisön alueelta vietävistä tuotteista, jotka katoavat Suomessa niihin yhteisön tullilainsäädännön mukaan sovellettavan passitusmenettelyn aikana ja siten oletettavasti joutuvat kotimaan markkinoille, suoritettavasta valmisteverosta vastaisi se henkilö, joka yhteisön tullilainsäädännön mukaan vastaa tuotteiden viennistä tai siirrosta yhteisön alueelta.

Lisäksi ehdotuksella täsmennettäisiin verovelvollisuutta, veron määräytymisen perusteita ja verotusmenettelyä koskevia säännöksiä valmisteverotuslain soveltamisen kannalta keskeisen verovelvollisen eli varastonpitäjän konkurssissa sekä sellaisissa tapauksissa, joissa tulliviranomainen peruuttaa varastonpitäjän verotonta varastoa koskevan luvan. Varastonpitäjän konkurssiin asettamisen jälkeen kulutukseen luovutetuista tuotteista suoritettavasta verosta vastaisi ehdotuksen mukaan varastonpitäjän sijasta se, joka luovuttaa tuotteet kulutukseen, eli käytännössä konkurssipesä. Varastoluvan voimassaolon päättyessä muusta syystä kuin varastonpitä-

jän konkurssin vuoksi varastossa olevista tuotteista vero määrättäisiin varastonpitäjän suoritettavaksi luvan päättymistä seuraavana päivänä voimassa olevien säännösten mukaisesti. Ehdotuksen mukaan varastonpitäjän olisi tällöin tilitettävä vero valtiolle nykyistä aikaisemmassa vaiheessa.

Ehdotuksessa säädettäisiin verottomiksi toisesta yhteisön jäsenvaltiosta lähetetyt satunnaiset, yksityishenkilöiden väliset alkoholijuomia ja tupakkatuotteita sisältävät lahjat. Niiden verottomuus rajoitettaisiin kuitenkin samoihin määriin, jotka matkustaja saa nykyisin voimassa olevan lain mukaan tuoda verotta mukanaan toisesta jäsenvaltiosta. Ylimenevistä määristä suoritettavasta valmisteverosta vastaisi ehdotuksen mukaan lahjan vastaanottaja. Ehdotuksessa tarkistettaisiin myös muita yksityishenkilöiden verovelvollisuutta koskevia säännöksiä siten, ettei verovelvollisuutta olisi mahdollisuus kiertää. Valmistevero voitaisiin kantaa ehdotuksen mukaan siltä, joka hankkii yhteisössä valmistettuja alkoholijuomia tai tupakkatuotteita esimerkiksi katukaupasta ilman, että tuotteista on kannettu Suomessa asianmukaista kulutusmaaperiaatteen mukaista valmisteveroa.

Valmisteverotuslain menettelysäännöksiä ehdotetaan muutettaviksi siten, että rekisteröimättömien verovelvollisten veron ilmoittamis- ja maksuajat eriytettäisiin ja veron maksulle myönnetty määräaika pidennettäisiin nykyisestä kolmesta arkipäivästä kymmeneen arkipäivään.

Valmisteverovelvollisten yritysten kirjanpito- ja tietojenantovelvollisuutta sekä tulliviranomaisten tarkastusvaltuuksia koskeviin säännöksiin ehdotetaan tehtäviksi muutoksia siten, että kirjanpitoaineistolla tarkoitettaisiin sekä paperilla olevaa että tietokoneella tehtyä kirjanpitoaineistoa. Velvollisuus koneellisessa muodossa olevan aineiston saattamisesta luettavaan, selväkieliseen muotoon oli-

si yrityksellä, joka ehdotuksen mukaan myös vastaisi siitä aiheutuvista kustannuksista. Lakia ehdotetaan lisäksi täsmennettäväksi siten, että valmisteveron alaista toimintaa Suomessa harjoittavan ulkomaisen yrityksen sivuliikkeen kirjanpidosta vastaisi yritystä täällä muutoinkin edustava henkilö.

Ehdotuksen mukaan tullihallitukselle myönnettäisiin oikeus antaa verottamattomien tuotteiden varastointi- ja siirto-oikeuksia nykyistä enemmän rajoittavia valmisteverolupia. Samalla laajennettaisiin tulliviranomaisen oikeutta antaa varastonpitäjiä ja muita verovelvollisia sitovia lupaehtoja ja valvontamääräyksiä erityisesti sellaisten tuotteiden varastoinnista, lastaamisesta ja kuljetuksesta, joista ei ole vielä kannettu valmisteveroa. Valvontatoimenpiteiden mahdollistamiseksi yrityksille säädettäisiin erillinen velvollisuus ilmoittaa tällaisten tuotteiden kuljetuksista tulliviranomaisille. Kulje-

tuksiin liittyvästä tietojenantovelvollisuuden tarkemmasta sisällöstä määräisi ehdotuksen mukaan tullihallitus.

Ehdotettujen menettely- ja toimivaltasäännösten muutoksiin liittyen lain seuraamussäännösten soveltamisalaa laajennettaisiin, jolloin tulliviranomainen voisi määrätä säännösten tai määräysten rikkomisesta virhemaksun tai, jos se katsotaan verosaatavien turvaamiseksi tarpeelliseksi, ottaa verottamattomat tuotteet haltuunsa.

Valmisteverotuslakiin ehdotetaan lisäksi tehtäviksi eräitä verovelvollisuutta, verottomuutta ja verotusmenettelyä koskevia, merkitykseltään vähäisempiä muutoksia sekä eräitä luonteeltaan lähinnä teknisiä muutoksia ja sanamuotojen tarkistuksia.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen tultua hyväksytyksi ja vahvistetuksi.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu
ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
YLEISPERUSTELUT	4
1. Nykytila	4
1.1. Yhteisön valmisteverolainsäädäntö	4
Yleistä	4
Väliaikaisen valmisteverottomuuden järjestelmä	4
Verotetut tuotteet	5
Yksityishenkilöiden hankkimat tuotteet	5
Viranomaisvalvonta	5
1.2. Suomen lainsäädäntö	6
1.3. Nykytilan arviointi	7
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	8
2.1. Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi	8
2.2. Keskeiset ehdotukset	9
Tulliviranomaisten toimivalta	9
Ilmoittamisvelvollisuus tuotteiden siirrosta	9
Verovelvollisuus eräissä tapauksissa	9
Rekisteröimättömän elinkeinonharjoittajan maksujen seuranta	10
Kirjanpito- ja tietojenantovelvollisuus	11
Lahjalähetysten verotuskohtelu	11
Muut muutokset	11
3. Esityksen vaikutukset	12
4. Asian valmistelu	12
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	12
1. Lakiehdotuksen perustelut	12
2. Voimaantulo	24
LAKIEHDOTUS	25
Laki valmisteverotuslain muuttamisesta	25
LIITE	31
Rinnakkaisteksti	31
Laki valmisteverotuslain muuttamisesta	31

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Yhteisön valmisteverolainsäädäntö

Yleistä

Euroopan yhteisössä, jäljempänä yhteisö, sisämarkkinat toteutuivat sen jäsenvaltioiden välisessä kaupassa vuoden 1993 alussa. Osana sisämarkkinaohjelmaa yhdenmukaistettiin jäsenvaltioiden välillistä verotusta, lähinnä arvonlisä- ja valmisteveroja, koskevia säännöksiä. Valmisteveron alaisille tuotteille eli alkoholijuomille, tupakkatuotteille ja mineraaliöljyille säädettiin neuvoston direktiiveillä yhtenäinen veropohja, veron rakenne ja se veromäärä, joka jäsenvaltioiden tulee vähintään kantaa kustakin tuotteesta. Sisämarkkinoiden yhtenä lähtökohtana on tavaroiden vapaa liikkuvuus yhteisön alueella, minkä vuoksi tavarihin ei voida kohdistaa verotus-toimenpiteitä jäsenvaltioiden välisillä rajoilla. Tämän vuoksi oli välttämätöntä säätää yhdenmukaisesti myös siitä, missä jäsenvaltiossa ja minkä ajankohdan perusteella tuotteista kannetaan valmistevero ja miten rajamuodollisuuksien puuttuessa valvotaan tuotteiden siirtoja yhteisön alueella verotuksen toteuttamiseksi. Näitä seikkoja koskevat jäsenvaltioita velvoittavat säännökset sisällytettiin valmisteveron alaisia tuotteita koskevasta yleisestä järjestelmästä sekä näiden tuotteiden hallussapidosta, liikkumisesta ja valvonnasta annettuun neuvoston direktiiviin 92/12/ETY, jäljempänä järjestelmädirektiivi. Järjestelmädirektiivi sisältää keskeiset aineelliset ja menettelytapaa koskevat periaatteet verotuksen tavoitteiden toteuttamiseksi yhteisön sisämarkkinakaupassa, mutta jättää laajalti jäsenvaltioiden toimivaltaan päättää verotuksen kansallisesta toteuttamisesta. Direktiiviä sovelletaan ainoastaan yhdenmukaistettuun valmisteverotukseen kuuluviin tuotteisiin. Jäsenvaltioilla on kuitenkin direktiivin mukaan oikeus kantaa valmisteveroja myös muista tuotteista edellyttäen, ettei se aiheuta rajamuodollisuuksia jäsenvaltioiden välisessä kaupassa.

Järjestelmädirektiivissä on lähtökohtana, että yhteisön valmisteveroalueella valmistetut tai sinne yhteisön veroalueen ulkopuolelta tuodut valmisteveron alaiset tuotteet verotetaan siinä jäsenvaltiossa, jossa ne luovutetaan lopulliseen kulutukseen. Tähän rin-

nastetaan tuotteiden katoaminen tai muu sellainen hävikki, jolle ei ole hyväksyttävää syytä. Lähtökohtana on myös, että muista yhteisön jäsenvaltioista siirrettyjen tuotteiden verotus toteutetaan tasapuolisesti kotimaista alkuperää olevien tuotteiden kanssa ja niiden verotuksen yhteydessä.

Väliaikaisen valmisteverottomuuden järjestelmä

Järjestelmädirektiiviin sisällytettyjen periaatteiden toteuttamiseksi on luotu niin sanottu väliaikaisen valmisteverottomuuden järjestelmä, jossa yhteisössä valmistettuja ja sinne tuotuja tuotteita voidaan varastoida ja siirtää jäsenvaltioiden välillä verottomina siten, että verot kannetaan vasta siinä jäsenvaltiossa, jossa tuotteet kulutetaan. Tuotteista syntyy verosaatava jäsenvaltiolle vasta sinä ajankohdalla, jona tuotteet luovutetaan kulutukseen tästä järjestelmästä tai jona siinä toteutetaan verotettava hävikkiä. Järjestelmään liittyvät käsitteet valtuutettu varastonpitäjä, veroton varasto sekä rekisteröity ja rekisteröimätön elinkeinonharjoittaja on myös määritelty direktiivissä.

Direktiivin mukaan valtuutetulla varastonpitäjällä on oikeus ansiotoiminnassaan verottomassa varastossa valmistaa, jalostaa, varastoida, vastaanottaa ja varastosta lähettää valmisteveron alaisia tuotteita väliaikaisesti valmisteverottomina. Tuotteita voidaan siirtää verottomina sekä samassa jäsenvaltiossa että eri jäsenvaltioissa sijaitsevien varastojen välillä sekä vietäviksi yhteisön ulkopuolelle. Myös yhteisön ulkopuolelta tuotavat tuotteet voidaan ottaa väliaikaisen verottomuuden järjestelmään siirtämällä ne tuonin yhteydessä varastonpitäjän verottomaan varastoon.

Verottomasta varastosta voidaan lähettää tuotteita väliaikaisen valmisteverottomuuden järjestelmässä myös toisessa jäsenvaltiossa olevalle rekisteröidylle elinkeinonharjoittajalle. Tällainen elinkeinonharjoittaja ei itse kuitenkaan saa varastoida tuotteita eikä lähettää niitä eteenpäin verottomina, koska tuotteiden väliaikainen valmisteverottomuus päättyy ja tuotteista syntyy jäsenvaltiolle verosaatava sinä ajankohdalla, jona tuotteiden vastaanotto tapahtuu.

Ennen kuin yritys voi toimia valtuutettuna varastonpitäjänä tai rekisteröitynä elinkei-

nonharjoittajana, sen on valvonnallisista syistä hankittava lupa sen jäsenvaltion viranomaisilta, jossa toimintaa harjoitetaan. Luvan myöntämisestä ja sitä koskevista ehdoista päättää jäsenvaltio kansallisesti. Jäsenvaltioittain myönnettyt luvat merkitään rekisteriin, josta ne välitetään tiedoksi muiden jäsenvaltioiden viranomaisille, jotta tuotteita lähettävät varastonpitäjät voivat kaikkialla yhteisön alueella itse varmistaa oman jäsenvaltionsa viranomaisilta, voidaanko tuotteet lähettää vastaanottajalle verottomina. Varastonpitäjän on asetettava vakuus, joka kattaa tuotteiden siirtämisestä jäsenvaltioiden välillä tai viennistä yhteisön ulkopuolelle aiheutuvat riskit esimerkiksi tapauksissa, joissa tuotteet katoavat niiden kuljetuksen aikana. Jäsenvaltio voi halutessaan vaatia vakuuden valmisteverojen suorittamisesta myös rekisteröidyltä elinkeinonharjoittajalta.

Sellainen yritys, joka ei käy kauppaa säännönmukaisesti valmisteveron alaisilla tuotteilla, voi toimia kertaluonteisten tai satunnaisten hankintojensa osalta rekisteröimättömänä elinkeinonharjoittajana ja vastaanottaa toisessa jäsenvaltiossa olevasta verottomasta varastosta lähetettyjä tuotteita ilman viranomaisen myöntämää erillistä lupaa. Tällaisen yrityksen on kuitenkin valvonnallisista syistä tehtävä sijaintijäsenvaltionsa viranomaisille etukäteen ilmoitus hankittavista tuotteista ja asetettava kertaluonteinen vakuus tuotteista suoritettavien verojen maksamisesta.

Järjestelmädirektiivin mukaan jäsenvaltioiden välillä väliaikaisesti valmisteverottomina siirrettävien tuotteiden kuljetuksen mukana on seurattava valvonnallisista syistä niin sanottu saateasiakirja, jonka lähettävä varastonpitäjä laatii. Saateasiakirjaa käytetään myös viettäessä tuotteita verottomina yhteisön ulkopuolelle. Saateasiakirjan merkitys on siinä, että tuotteet lähettävä varastonpitäjä vapautuu verovastuustaan vasta saatuaan takaisin vastaanottajan palauttaman asiakirjan kuittauskappaleen. Saateasiakirja on luonteeltaan lähettävän ja vastaanottavan yrityksen välinen asiakirja, jonka käyttöön valmisteverotuksen valvonta keskeisiltä osin perustuu — yrityksiä koskevan lupa- ja vakuusjärjestelmän lisäksi — kulutusmaaverotuksen toteuttamiseksi. Järjestelmädirektiivissä ei edellytetä, että yritysten olisi säännönmukaisesti ilmoitettava tuotteiden siirroista veroviranomaisille, joskin direktiivin mukaan jäsenvaltiot voivat halutessaan vaatia tuotteiden lähettäjiltä ja vastaanottajilta

ilmoituksen tuotteiden kuljetuksesta tai vaatia, että saateasiakirjan lähettäjälle palautettava kuittauskappale on esitettävä vastaanottavan jäsenvaltioiden veroviranomaisten varmennettavaksi.

Verotetut tuotteet

Väliaikaisesti verottomien tuotteiden lisäksi järjestelmädirektiivissä on erityisiä säännöksiä sellaisten tuotteiden verottamisesta, jotka on kulutukseen luovutuksen yhteydessä verotettu jossakin jäsenvaltiossa, mutta jotka tämän jälkeen siirretään toiseen jäsenvaltioon siellä kulutettaviksi. Säännösten nojalla verosaatava syntyy tuotteiden aikaisemmasta verotuskohtelusta riippumatta sille jäsenvaltiolle, jonka alueella valmisteveron alaisia tuotteita pidetään hallussa tai jossa niitä vastaanotetaan kaupallisessa tarkoituksessa. Kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi direktiiviin sisältyy säännöksiä tuotteista aiemmin kannetun veron palauttamiseksi. Väliaikaisen verottomuuden järjestelmää koskevien säännösten tavoin näiden säännösten avulla pyritään toteuttamaan valmisteverotuksessa sovellettava kulutusmaaverotus.

Yksityishenkilöiden hankkimat tuotteet

Kulutusmaaverotuksesta poiketen yksityishenkilön omaa käyttöönsä varten hankkimat tuotteet verotetaan järjestelmädirektiivin 8 artiklan nojalla siinä jäsenvaltiossa, jossa ne on hankittu, riippumatta siitä, missä tuotteet lopullisesti kulutetaan. Mainittu artikla koskee ainoastaan sellaisia yksityishenkilön hankkimia tuotteita, jotka tämä itse kuljettaa mukanaan toiseen jäsenvaltioon omaa käyttöönsä varten. Se jäsenvaltio, johon yksityishenkilö tuo tuotteet mukanaan, ei saa verottaa tuotteita uudelleen. Järjestelmädirektiivin 26 artiklan mukaan Suomelle on kuitenkin myönnetty lupa rajoittaa määrällisesti tällaisten alkoholijuomien ja tupakkatuotteiden verotonta tuontioikeutta vuoden 2003 loppuun saakka.

Viranomaisvalvonta

Se, millä tavalla jäsenvaltioiden viranomaiset valvovat valmisteverotuksen asianmukaista toteutumista, on jätetty sisämarkkinoita koskevien periaatteiden asettamissa puitteissa jäsenvaltioiden kansalliseen päätösvaltaan. Viranomaisen tarkastus- ja val-

vontavaltuudet määräytyvät sen jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaan, jossa valmisteveron alaisia tuotteita on tai jossa verovelvollinen yritys harjoittaa toimintaa. Järjestelmädirektiivissä edellytetään kuitenkin jäsenvaltioiden toimivan yhteistyössä, jotta viranomaiset voivat tarkastaa jäsenvaltioiden välillä siirrettäviä tuotteita väärinkäytösten estämiseksi ja kulutusmaaverotuksen toteuttamiseksi. Lisäksi direktiivissä on säännöksiä jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten hallinnollisesta yhteistyöstä, joiden nojalla viranomaiset voivat tarkastusten suorittamiseksi vaihtaa tietoja ja tehdä keskinäisiä selvityspyyntöjä tietojen hankkimiseksi. Hallinnollisesta yhteistyöstä verotuksen asianmukaiseksi täytäntöönpanemiseksi säädetään järjestelmädirektiivin lisäksi jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten keskinäisestä avusta välittömien verojen alalla annetussa neuvoston direktiivissä 77/799/ETY, joka on järjestelmädirektiivillä saatettu koskemaan myös valmisteveroja.

1.2. Suomen lainsäädäntö

Suomen valmisteverotusta koskeva lainsäädäntö muutettiin Suomen EU-jäsenyyden myötä vuoden 1995 alussa yhteisön valmisteverojärjestelmän mukaiseksi. Valmisteverotuslaki (1469/1994) sisältää yleiset, kaikkia valmisteveroja koskevat säännökset verovelvollisuudesta, eräistä yleisesti sovellettavista verovapauksista kuten matkustajien mukanaan tuomien tuotteiden verottomuudesta, verotuksen toimittamisesta ja sen valvonnasta, kun taas asianomaisiin valmisteverolakeihin sisältyvät kutakin valmisteveroa koskevat erityissäännökset. Valmisteverotuslakia sovelletaan alkoholiin ja alkoholiin juomiin, tupakkavalmistisiin ja mineraaliöljyihin sekä eräisiin muihin tuotteisiin, sellaisina kuin ne on määritelty asianomaisissa valmisteverolaeissa. Valmisteverotuslain mukaan veronalaisia ovat edellä mainitut tuotteet, jotka Suomessa valmistetaan tai vastaanotetaan yhteisön toisesta jäsenvaltiosta, sekä tuotteet, jotka tuodaan Suomeen yhteisön ulkopuolelta. Jäsenvaltiolla ja yhteisöllä tarkoitetaan Euroopan yhteisön lainsäädännön mukaista jäsenvaltion ja yhteisön valmisteveroaluetta.

Valmisteverotuslaki sisältää myös säännökset, joiden avulla toteutetaan järjestelmädirektiivissä edellytetty väliaikaisen valmisteverottomuuden järjestelmä. Valtuutetun

varastonpitäjän ja rekisteröidyn elinkeinonharjoittajan toiminta on määritelty direktiivin edellyttämällä tavalla luvanvaraiseksi ja näille on säädetty toimintaan perustuva verovelvollisasema. Rekisteröimättömälle elinkeinonharjoittajalle on säädetty velvollisuus ilmoittaa tulliviranomaiselle etukäteen hankinnasta ja maksaa valmistevero vastaanotettuihin tuotteisiin. Lisäksi laki sisältää järjestelmädirektiivin mukaiset säännökset verovastuusta sellaisissa tapauksissa, joissa toisessa jäsenvaltiossa verotettuja tuotteita vastaanotetaan tai pidetään hallussa Suomessa kaupallisessa tarkoituksessa.

Suomessa valmistettujen ja toisesta yhteisön jäsenvaltiosta tuotavien tuotteiden valmisteverotus toteutetaan maan sisäisen valmisteverotuksen yhteydessä siten, että tuotteet verotetaan pääsääntöisesti sen ajankohdan mukaan, jona verottomassa varastossa olevat tai varastoon siirretyt tuotteet luovutetaan varastosta kulutukseen tai jona muut Suomeen siirretyt tuotteet vastaanotetaan toisesta jäsenvaltiosta. Myös yhteisön ulkopuolelta tuotavien tuotteiden valmisteverotus toteutetaan näiden periaatteiden mukaisesti eräitä poikkeustilanteita lukuun ottamatta.

Valmisteverojen kantaminen ja yleinen valvonta kuuluu tullilaitokselle, joka toimii myös väliaikaisessa verottomuusjärjestelmässä tarkoitettuna lupa-, vakuus- ja rekisteröintiviranomaisena.

Valmisteverotuslaki sisältää säännökset väliaikaisesti valmisteverottomina siirrettävien tuotteiden saateasiakirjamenettelystä, samoin kuin säännökset niiden yhteisössä siirrettävien tuotteiden valvontamenettelystä, joista on jo kannettu valmistevero jossakin jäsenvaltiossa. Valmisteverotuslaissa säädetään myös yhteisön ulkopuolelle verottomina vietäviin tuotteisiin sovellettavasta saateasiakirjamenettelystä. Valmisteverotuslain lisäksi vientituotteisiin sovelletaan Euroopan yhteisöjen tullilainsäädäntöön sisältyviä säännöksiä, joissa säädetään muun ohella tuotteisiin sovellettavista tullimenettelyistä. Yhteisön ulkopuolelle vietävät tuotteet on asetettava yhteisön tullilainsäädännössä tarkoitettuun ulkoisen passituksen menettelyyn muun muassa yhteisön vientitukea koskevien säännösten nojalla, joissa väärinkäytösten estämiseksi edellytetään viennin tapahtuvan tulliviranomaisten valvonnassa.

Yhteisön ulkopuolelta tuotaviin tuotteisiin sovelletaan niin ikään yhteisön tullilainsäädännön mukaisia valvontamenettelyitä kuten

ulkoisen passituksen menettelyä silloin, kun tuotteita siirretään yhteisön alueella ennen tullausta. Muita tullivalvonnassa tapahtuvia toimenpiteitä ovat tuotteiden varastointi tullivarastointimenettelyssä tai siirtäminen vapaa-alueelle. Sellaiset yhteisön ulkopuolelta tuotavat tuotteet, jotka halutaan siirtää väliaikaisen valmisteverottomuuden järjestelmään, on valmisteverotuslain nojalla siirrettävä verottomaan varastoon tullin valvonnassa.

Koska järjestelmädirektiivi jättää jäsenvaltioille runsaasti liikkumatilaa valmisteverotuksen toteuttamiseksi, valmisteverotusmenettely on pyritty direktiivissä edellytetyistä muutoksista huolimatta säilyttämään mahdollisimman pitkälti samankaltaisena kuin ennen EU-jäsenyyttä. Verot kannetaan pääsääntöisesti valmistus- ja tukkuportaassa toimivilta varastonpitäjiltä ja elinkeinonharjoittajilta. Verotusmenettelyssä on säilytetty valmisteverotuksessa jo aiemmin omaksuttu verokausiajattelu rekisteröityjen verovelvollisten osalta. Näiden verotus toimitetaan kalenterikuukauden pituisilta verokausilta siten, että veroilmoitus on annettava viimeistään kalenterikuukautta seuraavan kuukauden 18. päivänä ja vero on maksettava viimeistään 27. päivänä. Verovelvollisille myönnetyn maksuajan vuoksi Suomessa vaaditaan vaakuus varastonpitäjien lisäksi myös muilta rekisteröidyiltä verovelvollisilta. Rekisteröimättömien verovelvollisten on puolestaan ilmoitettava ja maksettava vero kolmen arkipäivän kuluessa siitä, kun tuotteista syntyy valtiolle verosaatava. Käytännössä tämä tarkoittaa ajankohtaa, jona tuotteet on Suomessa vastaanotettu.

Valmisteverojen kantaminen perustuu edelleen verovelvollisten omaan ilmoitukseen ja verotuksen oikeellisuuden jälkikäteiseen tarkastamiseen lähinnä yrityksiin tehtävien asiakirjatarkastusten avulla. Rajamuodollisuuksien puuttumisesta huolimatta verotuksen valvonnassa ei ole katsottu tarpeelliseksi, että tulliviranomaisten tulisi säännönmukaisesti fyysisesti tarkastaa tuotteet esimerkiksi silloin, kun niitä lähetetään Suomesta tai vastaanotetaan täällä. Näin ollen tuotteiden lähettäjälle tai vastaanottajalle ei ole säädetty erillistä velvollisuutta ilmoittaa tuotteiden siirroista tulliviranomaisille eikä myöskään velvollisuutta esittää saateasiakirjan lähettäjälle palautettavaa kappaletta tulliviranomaisten kuitattavaksi.

Säännökset verovelvollisten kirjanpito- ja

tietojenantovelvollisuudesta sekä tulliviranomaisten tarkastus- ja valvontavaltuuksista on niin ikään säilytetty laissa lähes entisen kaltaisina.

1.3. Nykytilan arviointi

Muiden EU:n jäsenvaltioiden tavoin on myös Suomessa voitu viime aikoina havaita, että erityisesti alkoholi- ja tupakkatuotteita on päässyt markkinoille ilman, että niistä on suoritettu kulutusmaan valmisteveroja järjestelmädirektiivissä edellytetyllä tavalla. Verotoksia on todettu erityisesti järjestelmälliseen toimintaan liittyen, jossa verottamattomina markkinoille myydyistä tuotteista on voitu saada merkittävä taloudellinen hyöty tuotteiden varsin korkean verotason vuoksi. Lisääntyneillä väärinkäytöksillä on huomattavia vaikutuksia verotuottoihin; yhteisötasolla arvioitiin menetettyjen tulojen määräksi vuonna 1996 kaikkiaan 4,8 miljardia ecua. Suomessa vuosien 1995—1996 välisenä aikana viranomaisten toteamien tupakka- ja alkoholiveropetosten osalta valmisteveromenetyksen määrä oli yhteensä vajaa 90 miljoonaa markkaa. Veromenetyksen ohella markkinoilla olevat verottamattomat tuotteet vaikuttavat haitallisesti tasapuoliseen kilpailuun ja säännöksiä noudattavien yritysten toimintamahdollisuuksiin.

Veropetosten luonnetta, niiden mahdollisia syitä ja toimenpiteitä veropetosten vähentämiseksi on selvitetty muun muassa jäsenvaltioiden ja Euroopan yhteisöjen komission edustajista kootussa korkean tason työryhmässä. Työryhmän loppukertomus toimenpidesuosituksineen (julkaistu komission asiakirjassa SN 3597/98) on saatettu komission tiedonannolla (SEK (1998) 732 lopullinen) myös Euroopan unionin neuvoston tiedoksi, joka on päätelmillään hyväksynyt kertomuksen ja siinä ehdotetut suositukset veropetosten vähentämiseksi. Työryhmän kertomuksessa on katsottu lisääntyneiden väärinkäytösten olevan osaltaan seurausta siitä, että jäsenvaltiot puuttuvat riittämättömällä tavalla valmisteverotuksen varsin yrityskeskeiseen ja asiakirjapohjaiseen valvontajärjestelmään. Yhtenä syynä tähän on pidetty sitä, etteivät jäsenvaltiot säännönmukaisesti vaadi ilmoitusta yhteisössä siirrettävistä tuotteista, vaikka se olisi voimassa olevan järjestelmädirektiivin nojalla mahdollista. Nykyistä tilannetta voidaan arvostella myös sen vuoksi, ettei tietojenvaihdolle jäsenvaltioiden viranomais-

ten välillä ole luotu selkeää toimintamallia. Näiden syiden vuoksi epäilyttäviä kuljetuksista tai yrityksistä ei voida vaihtaa tehokkaasti tietoja jäsenvaltioiden viranomaisten kesken eikä niihin voida riittävän ajoissa kohdistaa valikoituja ja oikein kohdennettuja valvontatoimenpiteitä mahdollisten väärinkäytösten estämiseksi.

Todetuista ongelmista huolimatta jäsenvaltiot eivät ole halunneet olennaisella tavalla muuttaa valmisteverotuksen valvontajärjestelmää nykyisestä sisämarkkinakaupan joustavuuden säilyttämiseksi. Veropetosten laajuuden vuoksi jäsenvaltiot ovat kuitenkin ilmoittaneet halukkuutensa muuttaa kansallista lainsäädäntöään ja valvontakäytäntöään voimassa olevan yhteisölainsäädännön puitteissa siten, että yhteisön alueella tapahtuvista kuljetuksista ryhdyttäisiin keräämään säännönmukaisella tavalla tietoja ja että tietojen keruuta, hyväksikäyttöä ja vaihtoa koskevia menetelmiä kehitettäisiin sellaisiksi, että ne mahdollistaisivat riskianalyysiin perustuvat valikoivat tarkastustoimenpiteet ja muutoinkin parantaisivat jäsenvaltioiden valvonta- ja tietojenvaihtomahdollisuuksia veropetosten vähentämiseksi.

Väärinkäytökset eivät ole kuitenkaan rajoittuneet pelkästään tuotteiden siirtoihin jäsenvaltioiden välillä vaan niitä on todettu myös tuotaessa alkoholijuomia ja tupakkatuotteita yhteisön ulkopuolelta ja vietäessä niitä sinne. Tuotteisiin ei ole esimerkiksi sovellettu asianmukaisella tavalla Euroopan yhteisöjen tullilainsäädännössä edellytetyjä menettelyitä, vaan tuotteet ovat kadonneet menettelyn aikana tai muutoin päässeet markkinoille ilman valmisteveroa. Suomessa valmisteverojen kantamisen kannalta ongelmana on tällaisissa tapauksissa ollut se, ettei valmisteverovastuuta ole säädetty voimassa olevassa valmisteverotuslaissa riittävän selkeällä tavalla yhdenmukaiseksi tuonti- ja vientituotteisiin sovellettavien tullivelkaa koskevien säännösten kanssa, jolloin vero voitaisiin kantaa esimerkiksi siltä, joka on päästänyt tuotteet markkinoille siirrettäessä niitä yhteisön ulkoisen passituksen menettelyssä tai siltä, joka on ostanut markkinoilta tuotteita, joita ei ole tuonin yhteydessä asianmukaisesti tullattu.

Sen lisäksi, että kaupallisessa toiminnassa on käytetty hyväksi valvontajärjestelmässä olevia heikkouksia, Suomessa on havaittu, että yksityishenkilöt ovat hankineet tai vastaanottaneet valmisteveron alaisia tuotteita

toisesta EU:n jäsenvaltiosta ilman, että kysymys olisi nimenomaisesti verottomiksi säädettyistä matkustajatuomisista. Voimassa olevaa valmisteverotuslakia ei ole kaikilta osin pidetty oikeuskäytännössä riittävän selkeänä, jotta tuotteista voitaisiin tällaisissa tapauksissa kantaa vero yksityishenkilöltä.

Väliaikaisen valmisteverottomuuden järjestelmän toisessa merkittävässä valvontakeinossa, varastoja koskevassa sääntelyssä ja lupamenettelyssä on voitu niin ikään todeta puutteita kansallisella tasolla. Voimassa oleva valmisteverotuslaki ei enää kaikilta osin vastaa niitä vaatimuksia, joita erityisesti alkoholijuomien maahantuonnin ja kaupan vapautuminen on merkinnyt. Voimassa olevan valmisteverotuslain mukaan tullihallitus voi varastolupia myöntäessään asettaa luvansaajalle erilaisia valvontaan tai verosaatavien turvaamiseen liittyviä ehtoja. Luvan ehtoja voidaan myös muuttaa tai lupa voidaan peruuttaa, kun siihen on tarvetta. Lain toimivaltasäännökset ovat kuitenkin osoittautuneet joissakin tapauksissa joustamattomiksi ja riittämättömiksi haluttaessa antaa valvonnan kannalta riittävän yksityiskohtaisia ja luvansaajaa velvoittavia määräyksiä erityisesti luvassa tarkoitetun toiminnan aloittamisen jälkeen.

Voimassa olevan valmisteverotuslain varsinainen verotusmenettelyä sekä verovelvollisten kirjanpito- ja tietojenantovelvollisuutta koskevat säännökset perustuvat pitkälti siihen lainsäädäntöön, joka oli voimassa ennen Suomen EU-jäsenyyttä. Säännökset eivät enää kaikilta osin täytä niitä vaatimuksia, joita erityisesti yritystoiminnan kansainvälistyminen ja tietotekniikan hyväksikäytön lisääntyminen edellyttäisivät.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1. Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi

Esityksen tavoitteena on tehostaa valmisteverotusta ja vähentää valmisteverotusjärjestelmässä esiintyneitä väärinkäytösmahdollisuuksia verotusjärjestelmää kuitenkin olennaisesti muuttamatta. Tämä toteutettaisiin lisäämällä nykyistä yksityiskohtaisempaa ja alemmantasoista sääntelymahdollisuutta siten, että tulliviranomaisille myönnettäisiin toimivalta antaa nykyistä selvemmin ja laajemmin verovelvollisia sitovia lupaehtoja ja

valvontamääräyksiä erityisesti liittyen tuotteiden verottomaan varastointiin ja verottomien tuotteiden siirtoihin. Käytännön valvontamahdollisuuksien lisäämiseksi otettiin käyttöön järjestelmädirektiivissä säädetty mahdollisuus velvoittaa yritykset antamaan tulliviranomaisille erillinen ilmoitus tuotteiden siirrosta yhteisön alueella tai vientiä varten. Myös hallinnollisten seuraamussäännösten soveltamisalaa laajennettaisiin ehdotettavien toimivalta- ja menettelysäännösten tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi.

Väärinkäytösten estämiseksi täsmennettäisiin samalla eräitä valmisteverotuslain verovastuuta koskevia säännöksiä.

Esityksen tavoitteena on toisaalta lisätä valmisteverotusjärjestelmän joustavuutta lisäämällä tullihallituksen harkintavaltaa valmisteverolupia myönnettäessä. Joustavuuden lisäämiseksi tarkistettaisiin samalla eräitä valmisteverotuslain verottomuutta, verotusmenettelyä sekä verovelvollisten kirjanpito- ja tietojenantovelvollisuutta koskevia säännöksiä.

2.2. Keskeiset ehdotukset

Tulliviranomaisten toimivalta

Esityksessä ehdotetaan, että tulliviranomaisille annettaisiin mahdollisuus rajoittaa yksittäisessä valmisteveroluvasa varastonpitäjän oikeutta tuotteiden verottomiin hankintoihin tai siirtoihin sekä määrätä luvassa verovarmuuta lisäävistä valvontaehdoista nykyistä laajemmin. Valmisteverotuslakia selkeytettäisiin samalla siten, että sitovia ehtoja voitaisiin asettaa myös lupapäätöstä muutettaessa tai peruutettaessa. Väärinkäytösten estämiseen tähtävien valvontakeinojen lisäämiseksi tulliviranomaisille myönnettäisiin lisäksi toimivalta antaa verovelvollisia luvansaajia ja muita valmisteveron alaisia tuotteita hallussaan pitäviä henkilöitä sitovia määräyksiä tuotteiden valmistukseen, varastointiin ja siirtoihin liittyen sekä asettaa valmisteveron alaisiin tuotteisiin sinettejä tai muita merkkejä, jos se katsotaan valvonnan kannalta tarpeelliseksi. Sitovien määräysten rikkomisesta ehdotetaan säädettäväksi tulliviranomaiselle oikeus määrätä tehokas hallinnollinen seuraamus, minkä vuoksi valmisteverotuslain virhemaksua ja tuotteiden haltuunottoa koskevien säännösten soveltamisalaa tarkistettaisiin näihin tilanteisiin so-

veltuviksi.

Ilmoittamisvelvollisuus tuotteiden siirrosta

Valvontakeinojen toteuttamiseksi ehdotetaan, että valmisteverotuslakiin lisättäisiin säännös, jonka mukaan tuotteiden lähettäjillä ja vastaanottajilla olisi tullihallituksen määrämällä tavalla velvollisuus antaa lähetyksestä tai vastaanotosta tieto tulliviranomaisille. Tietojenantovelvollisuus koskisi ensisijassa sellaisia tuotteita, jotka siirretään väliaikaisesti valmisteverottomina Suomen ja toisen yhteisön jäsenvaltion välillä tai viedään yhteisön ulkopuolelle. Tiedonsaanti mahdollistaisi sen, että tulliviranomaiset voisivat riskianalyysin perusteella valita ne lähetykset, jotka on tarkastettava ennen kuljetuksen aloittamista tai lähetyksen saavuttua perille taikka joista on välitettävä tietoja muiden jäsenvaltioiden viranomaisille valvontatoimenpiteitä varten. Toimivalta tietojenantovelvollisuuden tarkemmaksi määrittämiseksi ehdotetaan annettavaksi tullihallitukselle, joka voisi lainsäätäjää joustavammin ottaa huomioon jäsenvaltioiden viranomaisten tietojenvaihtoa koskevan yhteistyön kehittymisen aiheuttamat muutokset sekä mahdollisuudet käyttää tietojen keräämisessä ja vaihtamisessa hyväksi tietotekniikkaa.

Verovelvollisuus eräissä tapauksissa

Väärinkäytösten vähentämiseksi sekä valtion verosaatavien turvaamiseksi ehdotetaan nykyistä yksityiskohtaisempaa sääntelyä eräisiin valmisteverotuslain verovelvollisuutta koskeviin säännöksiin. Voimassa olevan valmisteverotuslain mukaan valtuutetun varastonpitäjän verottomasta varastosta ennen konkurssiin asettamista kulutukseen luovutetuista tuotteista, joista veroa ei ole vielä maksettu, on velvollinen suorittamaan valmisteveron konkurssiin asetettu yritys. Verovastuuta ei ole erikseen määritelty niitä tapauksia varten, joissa varastonpitäjän varastossa on tai sinne vastaanotetaan konkurssiin asettamisen jälkeen tuotteita, joista ei ole vielä syntynyt valtiolle verosaatavaa. Käytännössä on esiintynyt tilanteita, joissa tällaisia tuotteita on pyritty saamaan markkinoille suorittamatta niistä valmisteveroa, mikä on omiaan heikentämään verotusjärjestelmän yleistä luotettavuutta ja vääristämään kilpailua korkeasti verotettujen tupakkatuotteiden ja alkoholijuomien osalta. Epäselvyyksien

poistamiseksi valmisteverotuslakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka nojalla varastonpitäjän konkurssiin asettamisen jälkeen varastosta kulutukseen luovutetuista tuotteista verovelvollinen olisi varastonpitäjän sijasta se, joka luovuttaa tuotteet kulutukseen. Käytännössä verovelvollinen olisi tällöin varastonpitäjän konkurssipesä. Ehdotettava säännös vastaisi Euroopan yhteisöjen tullilainsäädännön mukaista tilannetta silloin, kun verotonta varastoa vastaavassa tullivara-rostossa olevia tuotteita luovutetaan varastosta vapaaseen liikkeeseen eli joista suoritetaan tuontitullaus yrityksen konkurssiin asettamisen jälkeen. Tavaroista suoritettavasta tullivelasta vastaa tuolloin se, joka luovuttaa tavarat vapaaseen liikkeeseen. Yhdenmukainen sääntely tulli- ja valmisteverovarastojen kesken olisi tarkoituksenmukaista myös sen vuoksi, että yrityksellä on samaan varastoon usein sekä tullivaraostolupa että verottoman varaston lupa.

Verottomassa varastossa olevista tuotteista määrätään valmistevero sen ajankohdan perusteella, jona tuotteet luovutetaan kulutukseen varastosta tai jona siellä todetaan hävikkiä, jolle ei ole hyväksyttävää syytä. Veron määräytymisen ajankohta on epäselvä sellaisissa tapauksissa, joissa varastoa koskeva lupa päättyy muusta syystä kuin varastonpitäjän konkurssiin asettamisen vuoksi. Tämän vuoksi valmisteverotuslakiin ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, miten valmistevero määrätään varastonpitäjälle varastoon luvan päättymisen jälkeen jäävistä tuotteista. Varastoon jääneet tuotteet verotettaisiin ehdotuksen mukaan luvan päättymistä seuraavana päivänä voimassa olevien säännösten mukaisena. Verovarmuuden lisäämiseksi ehdotetaan, ettei verovelvolliseen tällöin enää sovellettaisi varastonpitäjää koskevaa veron ilmoittamis- ja maksuaikaa, vaan vero tilitettäisiin valtiolle siten kuin laissa säädetään rekisteröimättömästä verovelvollisesta, mikä merkitsisi tilityksen aikaistamista nykyiseen verrattuna.

Valmisteveron alaisia tuotteita on joissakin tapauksissa joutunut verottamattomina kulutukseen silloin, kun tuotteet on tuotu Suomeen yhteisön ulkopuolelta säännösten vastaisesti ilmoittamatta niitä tullille yhteisön tullilainsäädännön mukaisesti. Käytännössä on tällöin esiintynyt tilanteita, joissa tuotteista on peritty tulli ja yhdenmukaisesti sen kanssa arvonlisävero yhteisön tullilainsäädännössä tarkoitettua säännösten vastaiseen

menettelyyn syyllistyneeltä tullivelalliselta, muttei valmisteveroa, koska valmisteverotuslaissa ei ole tullilainsäädäntöä vastaavia täsmällisiä säännöksiä verovastuusta näitä tilanteita varten. Tuontituotteita koskeva verovelvollisuus ehdotetaan tämän vuoksi muutettavaksi yhdenmukaiseksi tuotteisiin sovellettavan tullivelkaa koskevan yhteisöläisäädännön kanssa. Valmistevero voitaisiin tällöin kantaa siltä, joka tullilainsäädännön mukaan vastaa tullivelasta. Esimerkiksi ulkoisen passituksen aikana kadonneista tuotteista vastuussa olisi käytännössä se, joka on asettanut tuotteista kuljetusvakuuden. Useimmissa tapauksissa vero tulisi tällöin kuljetus- tai huolintaliikkeen vastattavaksi. Lisäksi verovelvollinen voisi olla myös tullisäännösten vastaiseen menettelyyn syyllistynyt henkilö, esimerkiksi se, joka purkaa tuotteet kuljetusvälineestä ulkoisen passituksen menettelyn aikana ja luovuttaa ne kulutukseen. Verovelvollisuus voisi koskea myös sitä, joka ostaa niin sanotulta punaiselta torilta valmisteveron alaisia tuotteita, jotka on tuotu yhteisön ulkopuolelta esittämättä niitä tullille ja maksamatta asianmukaisia maahantuontiveroja.

Vastaavasti ehdotetaan, että yhteisöstä verottomina vietävistä tuotteista, jotka katoavat Suomessa niihin sovellettavan ulkoisen passitusmenettelyn aikana ja siten oletettavasti joutuvat verottamattomina kotimaan markkinoille, suoritettavasta valmisteverosta vastaisi se henkilö, joka yhteisön tullilainsäädännön mukaan vastaa tuotteiden viennistä tai siirrosta yhteisön alueelta.

Myös muita valmisteverotuslaissa olevia verovelvollisuutta koskevia säännöksiä täsmennettäisiin nykyistä selkeämmiksi veronkiertomahdollisuuksien poistamiseksi. Ennaltaehkäisevistä syistä ja kulutusmaaverotuksen toteuttamiseksi verovelvollisuus säädettäisiin esimerkiksi yksityishenkilölle, joka pitää hallussaan tai vastaanottaa toisesta jäsenvaltiosta siirrettyjä valmisteveron alaisia tuotteita, joita ei ole verotettu Suomessa asianmukaisesti.

Rekisteröimättömän elinkeinonharjoittajan maksujen seuranta

Rekisteröimättömän elinkeinonharjoittajan maksusuorituksia ei voida tällä hetkellä seurata tietojenkäsittelyn avulla samalla tavalla kuin rekisteröityjen, säännönmukaista toimintaa harjoittavien verovelvollisten, sillä voimassa olevan valmisteverotuslain mukaan

veron ilmoittamiselle ja maksamiselle varatun kolmen päivän määräajan kuluessa rekisteröimättömälle verovelvolliselle ei voida toimittaa tulliviranomaisen vahvistamaa verotuspäätöstä. Nykyisellään maksujen seuranta on vaikeaa, sillä maksusuoritusta on hankala kohdistaa sitä koskevaan verotuspäätökseen. Tämä haittaa tehokasta verosaatavien perintää. Tämän vuoksi rekisteröimättömän elinkeinonharjoittajan ja muiden eissäännönmukaisten verovelvollisten veron ilmoittamista ja maksamista koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettaviksi siten, että verojen maksamisen seuranta voidaan toteuttaa tullilaitoksen automaattisella maksujenseurantajärjestelmällä. Muutos merkitsisi sitä, että veron ilmoittamis- ja maksuajat eriyttäisiin ja veron maksulle myönnettyä määräaikaa pidennettäisiin kymmeneen arkipäivään.

Kirjanpito- ja tietojenantovelvollisuus

Valmisteverotuslakiin ehdotetaan lisäksi tehtäviksi muutokset kirjanpito- ja tietojenantovelvollisuutta sekä viranomaisten tarkastusvaltuuksia koskevien säännöksiin tämentämiseksi vastaamaan tietojenkäsittelyn teknisestä kehityksestä ja yritystoiminnan kansainvälistymisestä aiheutuneita muutoksia. Ehdotuksen mukaan kirjanpitoaineistolla tarkoitettaisiin paperimuodossa olevan aineiston lisäksi koneellisella tietovälineellä olevaa aineistoa. Säännöksissä selkeytettäisiin mahdollisuutta käyttää tarkastuksessa hyväksi koneellisella tietovälineellä olevaa kirjanpitoaineistoa, minkä avulla voitaisiin lyhentää yrityksen tiloissa tehtävän tarkastuksen kestoa ja samalla tehostaa toimitetun valmisteverotuksen oikeellisuuden todentamista valtion verosaatavien turvaamiseksi. Velvollisuus koneellisella tietovälineellä olevan aineiston muuttamisesta selväkieliseen muotoon olisi tarkastettavalla yrityksellä, joka myös vastaisi siitä aiheutuvista kustannuksista. Säännöksiä täsmennettäisiin myös siten, että valmisteveron alaista toimintaa Suomessa harjoittavan ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliikkeen kirjanpidosta vastaisi elinkeinonharjoittajaa täällä muutoinkin edustava henkilö.

Lahjalähetysten verotuskohtelu

Valmisteverotuslaissa ei ole selkeitä säännöksiä yhteisöstä saapuvien lahjalähetysten

verotuksesta, minkä vuoksi säännöksiä ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että alkoholi-juomia ja tupakkatuotteita sisältävät satunnaiset yksityishenkilöiden väliset lahjalähetykset olisivat verottomia. Verottomuus kuitenkin rajoitettaisiin enintään samoihin määriin alkoholijuomia ja tupakkatuotteita, jotka matkustaja saa verotta tuoda mukanaan toisesta jäsenvaltiosta nykyisin voimassa olevan lain mukaan. Verovapautta koskevilla rajoituksilla voitaisiin estää niiden säännösten kiertäminen, jotka rajoittavat matkustajan mukanaan kuljettamien tuotteiden verotonta tuontioikeutta.

Muut muutokset

Valmisteverotuslakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös tullin takavarikoimien ja muutoin tullin haltuun joutuneiden tuotteiden verottomuudesta sekä säädeltäväksi ne käyttötarkoitukset, joihin tällaisia tuotteita voidaan luovuttaa ja käyttää verotta. Säännös mahdollistaisi nykyistä selkeämmällä tavalla erityisesti takavarikoidun alkoholin järkevän ja turvallisen hyödyntämisen.

Laissa ehdotetaan lisäksi selkeytettäväksi yhteisön ulkopuolelta saapuvien veneiden polttoaineen verottomuus nykyistä käytäntöä vastaavaksi. Voimassa olevan valmisteverotuslain soveltamiskäytäntöä vastaavasti lakiin ehdotetaan niin ikään sisällytettäväksi säännös, jonka nojalla valtuutettu varastonpitäjä voisi eräissä tapauksissa vähentää verokaudelta suoritettavasta verosta tuotteista aikaisemmin suoritetun veron. Vähennysoikeus koskisi tuotteiden tuhoutumista tai muuta odottamattomista tapahtumista seurannutta hävikkiä, joka olisi voimassa olevan lain mukaan voitu hyväksyä verottomaksi, jos hävikki olisi tapahtunut väliaikaisen valmisteverottomuuden järjestelmässä, esimerkiksi tuotteiden vielä ollessa verottomassa varastossa. Samalla ehdotetaan, että varastonpitäjän oikeutta verovähennykseen laajennettaisiin ajallisesti siten, että verokauden aikana vähentämättä jääneen määrän voisi vähentää myöhemminä verokausina.

Valmisteverotuslakiin ehdotetaan lisäksi tehtäviksi eräitä muita, merkitykseltään vähäisempiä verotusmenettelyä koskevia muutoksia. Lisäksi lakiin ehdotetaan tehtäviksi eräitä luonteeltaan teknisiä muutoksia, jotka osittain johtuvat muussa lainsäädännössä tehtävistä muutoksista, sekä eräitä säännösten sanamuodon tarkistuksia.

3. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole välittömiä valtiontaloudellisia vaikutuksia. Muutosten avulla pyrittäisiin lähinnä ehkäisemään valmisteveromenetyksiä aiheuttavia väärinkäytöksiä, joten välillisesti niillä voisi olla verotuottoja lisäävä tai ainakin säilyttävä vaikutus. Lisäksi muutoksella parannettaisiin valmisteverojärjestelmän yleistä toimivuutta, jotta se vastaisi paremmin sekä veronsaajan että verovelvollisten yritysten tarpeita.

Esityksellä ei ole organisatorisia vaikutuksia. Esitys lisäisi jonkin verran valmisteverotusta toimittavan ja sen valvontaa hoitavan tullilaitoksen työtä, joskin lisääntynyt työmäärä pyrittäisiin suorittamaan nykyisillä voimavaroilla.

Kirjanpitoa koskevien säännösten täsmenäinen ei aiheuttaisi mainittavaa lisätyötä verovelvollisille, joskin jonkin verran kustannuksia saattaisi aiheutua koneellisilla tietovälineillä olevan kirjanpitoaineiston muuttamisesta selväkieliseen tai muutoin tarkastuksessa tarvittavaan muotoon. Toisaalta koneellisella tietovälineellä olevan aineiston hyväksikäyttö tarkastuksessa nopeuttaisi tarkastuksen tekemistä ja koituisi siten verovelvollisen eduksi.

4. Asian valmistelu

Ehdotus on valmisteltu virkatyönä valtiovarainministeriössä yhteistyössä tullihallituksen kanssa. Konkurssipesän verovelvollisuutta koskevasta ehdotuksesta on kuultu oikeusministeriötä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

7 §. Pykälässä säädetään valmisteverotuksen toteuttamiseen liittyvistä keskeisistä määritelmistä. Pykälän 1 kohtaa täsmennettäisiin selkeyden vuoksi siten, että valtuutettua varastonpitäjää koskevien oikeuksien luettelossa käytetty rinnastuskonjunktio ja korvattaisiin rinnastuskonjunktioilla tai. Muutos mahdollistaisi valtuutetun varastonpitäjän luvan myöntämisen nykyistä rajoitetummin siten, että varastonpitäjällä olisi käytössään vain osa pykälän 1 kohdassa tarkoitetuista oikeuksista. Tämä saattaisi olla tarkoituksenmukaista esimerkiksi silloin, kun verosaatavien turvaamiseksi on syytä rajoittaa taloudellisiin vaikeuksiin joutuneen yrityksen oikeutta hankkia uusia verottamattomia tuotteita. Myös uuden, toimintaansa aloittavan yrityksen verottomia siirtoja koskevaa oikeutta voitaisiin rajoittaa yrityksen haluamalla tavalla esimerkiksi vain tuotteiden verottomiin siirtoihin Suomessa. Rajoitetut oikeudet voitaisiin tullihallituksen harkinnan mukaan ottaa huomioon määrättäessä lupapäätöksen ehtoja.

Pykälän 1 ja 2 kohtaan tehtäisiin lisäksi yhteisön ulkopuolelta tuotavien tuotteiden osalta sanonnallinen täsmennys.

Säännönmukaista toimintaa harjoittavien verovelvollisten osalta valmisteverot ilmoitetaan ja verotus toimitetaan verokausittain. Verokaudella on varsin keskeinen merkitys

valmisteverotuksessa, minkä vuoksi myös sitä koskeva määritelmä sisällytettäisiin pykälään uudeksi 8 kohdaksi. Vastaava määritelmä poistettaisiin voimassa olevan lain 14 §:stä. Verokautena olisi edelleen kalenterikuukausi. Tapauksissa, joissa verovelvollisen toiminta on vähäistä tai joissa on käsillä toiminnan päättymisen taikka tapauksissa, joissa veronsaajan riski on normaalia suurempi, olisi käytännön syistä johtuen tarvetta poiketa laissa säädetystä verokaudesta. Tämän vuoksi tullihallitukselle myönnettäisiin erityistä syistä valta määrätä muun pituisesta verokaudesta jonkin verovelvollisen osalta.

8 §. Pykälässä säädetään keskeisten verovelvollisten eli varastonpitäjien, elinkeinonharjoittajien ja veroedustajien lupajärjestelmästä. Luvat myöntää tullihallitus hakemuksesta. Lupapäätöksessä hakijalle myönnetystä asemasta riippuu se, minkälaista toimintaa tämä voi lain 7 §:n mukaan harjoittaa ja miten verotus on lain mukaan toteutettava. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin voimassa olevan lain perusteluissa mainittu luvan myöntämisen edellytykset. Samalla lakiin tulisi kirjatuksi lupien myöntämisessä vakiintunut käytäntö. Luvan saajalla tulisi olla riittävät taloudelliset ja muut edellytykset hakemuksessa tarkoitetun toiminnan harjoittamiselle sekä vaadittava luotettavuus. Edellytykset vaihtelisivat tilanteesta riippuen siten, että huomioon voitaisiin ottaa korkeasti verotettujen tuotteiden valmistukseen, varastointiin

ja tuotteiden siirtoihin liittyvät veronsaajan riskit. Muita luvan myöntämiseen vaikuttavia seikkoja olisivat esimerkiksi yrityksen ikä ja aikaisempi toiminta sekä yrityksen omistajien ja toimielinten jäsenten luotettavuus. Vakiintuneen käytännön mukaan luvan myöntämiseen vaikuttavia seikkoja käytettäisiin hyväksi myös lain 9 §:ssä tarkoitetun vakuuden määrää arvioitaessa.

Lisäksi pykälän 1 momenttiin sisällytettäisiin selkeyden vuoksi säännös, jonka mukaan luvan tulisi olla voimassa toimintaa aloitettaessa ja toiminnan aikana. Momenttiin lisättäisiin niin ikään säännös, jonka mukaan lupa päättyisi luvanhaltijan mahdolliseen konkurssiin asettamiseen. Nykyisen käytännön mukaan tullihallitus on, saatuaan tietää luvanhaltijan konkurssista, peruuttanut luvan takautuvasti konkurssiin asettamishetkestä. Lakiehdotuksen mukaan erillistä peruuttamispäätöstä ei enää tarvittaisi. Luvan voimassaolon päättymisen jälkeen varastonpitäjän varastossa olevista tuotteista suoritettavasta verosta olisi vastuussa konkurssipesä siten kuin lakiehdotuksen 10 a §:ssä säädetään.

Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin säännös, jonka nojalla tullihallitus voisi paitsi lupaa myöntäessään myös lupapäätöstä muuttaessaan tai peruuttaessaan määrätä ehtoja, joita luvan haltijan on noudatettava. Lupapäätöksen ehtoja voitaisiin muuttaa esimerkiksi silloin, kun luvan saajan toiminnassa tapahtuu muutoksia. Samalla vakuuden määrä voitaisiin tarkistaa uutta tilannetta vastaavaksi. Momentissa tarkoitetuissa ehdoissa voitaisiin määrätä esimerkiksi valmisteveron alaisten tuotteiden valmistuksesta, kuljettamisesta, varastoinnin järjestelyistä sekä varastoinnista vastaavista henkilöistä ja näiden velvollisuuksista, tuotteiden kirjanpidon järjestämistavasta, varastoasiakirjojen sisällöstä, hävikin kirjaamisesta sekä muista verovarmuutta lisäävistä toimenpiteistä. Ehtoja täydentäisivät ehdotettavan 72 §:n 2 momentin säännökset tulliviranomaisten toimivallasta antaa yleisesti tai yksittäistapauksittain määräyksiä tuotteiden varastoinnista tai kuljetusten järjestämisestä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin luvansaajia ja verottomia varastoja koskevasta rekisteristä. Säännös vastaisi sisällöltään voimassa olevan pykälän 3 momenttia.

Pykälässä tarkoitettuja lupaa koskevia säännöksiä täydentäisivät valmisteverotuslain hallinnolliset sanktiosäännökset, joista 33 ja

41 §:ää täsmennettäisiin siten, että virhemaksua ja tuotteiden haltuunottoa koskeva sanktiomahdollisuus olisi sovellettavissa myös niissä tapauksissa, joissa luvan saamisen yhteydessä tullihallituksen määräämiä ehtoja ei ole noudatettu tai joissa luvanvaraiseen toimintaan on ryhdytty ilman lupaa tai joissa toimintaa on jatkettu luvan peruuttamisesta huolimatta.

10 §. Pykälässä säädetään valmisteveroa koskevasta verovelvollisuudesta eli siitä, kuka on velvollinen suorittamaan valmisteveron.

Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin selkeyttävät säännökset väliaikaisen valmisteverottomuuden järjestelmän toteuttamisen kannalta keskeisten verovelvollisten eli varastonpitäjän ja elinkeinonharjoittajien sekä verodustajan verovelvollisuuden sisällöstä. Varastonpitäjän verovelvollisuus koskisi varastosta kulutukseen luovutettujen tuotteiden lisäksi sellaista varastossa todettua hävikkiä, jota ei voida hyväksyä verottomaksi valmisteverotuslain 16 §:n 5 kohdan nojalla. Elinkeinonharjoittajien ja verodustajan tuotteiden vastaanottoon perustuva verovelvollisuus koskisi myös niitä käytännössä esiintyviä tapauksia, joissa tuotteet ottaa vastaan verovelvollisen puolesta joku muu kuin verovelvollinen itse esimerkiksi tilanteessa, jossa rekisteröity elinkeinonharjoittaja tilaa tuotteet toisessa jäsenvaltiossa olevalta yritykseltä, mutta tuotteet kuljetetaan suoraan rekisteröidyn elinkeinonharjoittajan Suomessa olevalle asiakkaalle. Momentista poistettaisiin tarpeettomana viittaus eri valmisteverolaeissa oleviin verovelvollisuussäännöksiin, sillä valmisteverotuslain toissijaisuus valmisteverolakeihin nähden käy ilmi lain yleistä soveltamisalaa koskevasta 2 §:stä. Informatiivisuuden vuoksi vastaava viittaussäännös sisällytettäisiin kuitenkin lakiehdotuksen 10 §:n 5 momenttiin. Asiasisällöltään 10 §:n 1 momentti vastaisi voimassa olevaa momenttia.

Voimassa olevan pykälän 2 momentissa säädetään verovelvolliseksi se, joka tuo yhteisön ulkopuolelta valmisteveron alaisia tuotteita. Määritelmä on osoittautunut epätasmalliseksi verrattaessa sitä tuontituotteisiin sovellettavaan Euroopan yhteisöjen tullilainsäädännön mukaiseen vastuuseen tuotteista suoritettavasta tullivelasta, joka voi syntyä myös muulle kuin sille, joka itse tuo tuotteita yhteisön ulkopuolelta. Käytännössä esiintyneiden epäselvyyksien poistamiseksi

valmisteverotuslain 10 §:n 2 momenttia täsmennettäisiin siten, että yhteisön ulkopuolelta tuotavista tuotteista verovelvollinen olisi yhteisön tullilainsäädännössä tarkoitettu tavaranhaltija tai muu velallinen. Tällä tarkoitettaisiin henkilöä, joka yhteisön tullilainsäädännön mukaan vastaa tuotteista suoritettavasta tullivelasta. Lakiehdotuksen mukaan yhteisön ulkopuolelta tuotavista tuotteista suoritettavasta valmisteverosta vastaisi siten sama henkilö kuin tuotteista suoritettavasta tullista. Verovastuuta koskeva säännös olisi tällöin sisällöltään yhdenmukainen myös tuontituotteiden arvonlisäverovastuuta koskevan arvonlisäverolain 86 b §:n (1486/1994) kanssa.

Yhteisön tullilainsäädännössä tavaranhaltijaa koskevat säännökset sisältyvät yhteisön tullikoodeksista annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2913/92, jäljempänä tullikoodeksi, 4 artiklan 18 kohtaan, jonka mukaan tavaranhaltija on henkilö, joka tekee tulli-ilmoituksen omista nimissään tai jonka nimissä tulli-ilmoitus tehdään. Tullikoodeksin 201—208 ja 212—216 artiklassa puolestaan säädetään siitä, milloin tavaranhaltija tai muu velallinen on velvollinen maksamaan syntyneen tuontitullivelan.

Yhteisön ulkopuolelta tuoduista, verottomaan varastoon siirretyistä tai elinkeinonharjoittajan vastaanottamista tuotteista suoritettavasta valmisteverosta vastaisi edelleen valtuutettu varastonpitäjä tai elinkeinonharjoittaja ehdotettavan valmisteverotuslain 10 §:n 1 momentin nojalla. Ehdotettava 2 momentti tulisi sitä vastoin sovellettavaksi tapauksissa, joissa yhteisön ulkopuolelta tuotavia tuotteita ei ole siirretty verottomaan varastoon tai joissa elinkeinonharjoittaja ei ole vastaanottanut niitä esimerkiksi sen vuoksi, että tuotteet ovat kadonneet kuljetuksen aikana.

Se, kuka yksittäistapauksessa vastaisi yhteisön ulkopuolelta tuoduista tuotteista suoritettavasta tullivelasta ja samalla myös valmisteverosta, selviäisi tapaukseen sovellettavista tullivelallista koskevista säännöksistä. Joissakin tapauksissa tullivelallisena olisi tavaranhaltija tai se, joka hänen puolestaan on antanut tulli-ilmoituksen. Jos yhteisön ulkopuolelta tuotuja tuotteita siirretään yhteisön alueella ennen tuontitullien suorittamista, tuotteet on asetettava ulkoisen passituksen menettelyyn ja niiden kuljetusta varten on asetettava tullisäännöksissä edellytetty kuljetusvakuus. Tällöin tuotteista suoritettavasta tullivelasta ja valmisteverosta vastaisi

se, joka on velvollinen asettamaan vakuuden eli käytännössä kuljetus- tai huolintaliike. Tullivelkaa koskevien säännösten mukaan verovelvollinen voisi olla myös se, joka on syyllistynyt säännösten vastaiseen tuontiin taikka siirtänyt tuotteet pois tullivalvonnasta esimerkiksi purkamalla ne kuljetusvälineestä ja päästämällä ne kulutukseen ennen tuotteiden luovuttamista tullivalvonnasta vapaaseen liikkeeseen. Tullivelallisena ja siten myös valmisteverovelvollisena voisi niin ikään olla se, joka on hankkinut tai pitänyt hallussaan tällaisia tuotteita edellyttäen, että hän on tuotteita hankkiessaan tai vastaanottaessaan tiennyt tai hänen olisi tällöin kohtuudella pitänyt tietää tuonnin olleen säännösten vastaista tai tuotteiden olleen siirretty pois tullivalvonnasta. Valmistevero voitaisiin kantaa siten esimerkiksi yksityishenkilöltä, joka ostaa niin sanotulta punaiselta torilta yhteisön ulkopuolelta tuotuja valmisteveron alaisia tuotteita silloin, kun yksityishenkilön on vallinneissa olosuhteissa kohtuudella pitänyt tietää, että tuotteet on tuotu maahan esittämättä niitä tullille ja maksamatta asianmukaisia maahantuontiveroja.

Joissakin tilanteissa myös valtuutettu varastonpitäjä tai rekisteröity elinkeinonharjoittaja itse voi olla joku edellä mainituista tullivelallisista. Verovelvollisuus kohdistuisi silloin samaan henkilöön, mutta valmisteverovelvollisuuden syntyperuste olisi eri kuin pykälän 1 momentissa.

Varastonpitäjä, jonka verottomaan varastoon yhteisön ulkopuolelta tuodut tuotteet siirretään verottomasti valmisteverotuslain 16 §:n 3 kohdan perusteella, olisi yhdessä tullivelallisen kanssa aina vastuussa tuotteista suoritettavasta valmisteverosta, jos tuotteet häviävät niitä varastoon siirrettäessä. Tätä koskeva säännös sisältyisi valmisteverotuslain 12 §:n 1 momenttiin nykyistä vastaavasti.

Yhteisön tullialueen ulkopuolelta tuotavien tuotteiden lisäksi valmistevero kannetaan yhdenmukaisesti tuonnin kanssa tuotteista, jotka tuodaan yhteisön tullialueelta sen veralueelle, esimerkiksi Ahvenanmaan maakunnasta muualle Suomeen. Kun tullikoodeksin mukainen tavaranhaltijuus ei ole riittävän selvästi osoitettavissa silloin, kun tulli-ilmoitusta ei vaadita, veron suorittamisvelvollisuus tulisi näissä tapauksissa säätää erikseen. Tämän vuoksi valmisteverotuslain 10 §:n 2 momentissa säädettäisiin, että sama verovelvollisuus kuin tavaranhaltijalla olisi hen-

kilöllä, joka on tavaranhaltijan asemassa tuonnin tapahtuessa yhteisön tullialueelta sen veroalueelle. Samaten tullivelallista koskevia säännöksiä sovellettaisiin veroalueen ulkopuolelta tapahtuvassa tuonnissa samalla tavalla kuin niitä sovellettaisiin, jos kysymys olisi yhteisön tullialueen ulkopuolelta tapahtuvasta tuonnista.

Valmisteverotuslain 10 §:n 2 momenttiin ehdotettava verovelvollisuus koskisi myös tavaranhaltijana tai muuna velallisena olevaa yksityishenkilöä, esimerkiksi yhteisön ulkopuolelta saapuvaa matkustajaa.

Voimassa olevan valmisteverotuslain 10 §:n 5 momenttiin sisältyy muuta kuin säännönmukaista verovelvollisuutta koskeva säännös. Sen mukaan vero on sen maksettava, joka kaupallisessa tarkoituksessa pitää hallussaan tuotteita, joita ei ole Suomessa verotettu taikka joka vastaanottaa tällaisia tuotteita vastiketta vastaan toisesta jäsenvaltiosta. Säännös on otettu lakiin veronkierron estämiseksi tapauksissa, joissa verovelvollisena ei voida pitää laissa verovelvolliseksi määriteltyjä varastonpitäjiä tai muita etupäässä säännönmukaista kaupallista toimintaa harjoittavia henkilöitä valmisteverotuslaissa edellytettyjen muodollisuuksien puuttumisen vuoksi, mutta joissa kuitenkin on kysymys muusta kuin verottomaksi nimenomaisesti säädetystä tuonnista yksityishenkilön omaan käyttöön. Käytännössä ilmoitulleiden, poikkeuksellisten tilanteiden vuoksi ja veronkiertomahdollisuuksien estämiseksi säännöksen soveltamisalaa laajennettaisiin siten, että valmisteverovollinen olisi jokainen sellainen henkilö, joka kaupallisessa tarkoituksessa tai muutoin vastaanottaa tai pitää hallussaan valmisteveron alaisia tuotteita, joita ei ole Suomessa asianmukaisesti verotettu. Säännös tulisi kuitenkin sovellettavaksi vain, jos tällainen henkilö on tuotteita vastaanottaessaan tai hankkiessaan tiennyt tai hänen olisi kohtuudella pitänyt tietää, ettei tuotteita ole verotettu Suomessa, vaikka ne olisi pitänyt verottaa täällä. Säännös koskisi yhteisöstä peräisin olevia tuotteita, sillä yhteisön ulkopuolelta tuotavien tuotteiden verovastuusta vastaavissa tapauksissa säädettäisiin lähtökohtaisesti pykälään ehdotetussa 2 momentissa. Valmisteverotuslain 10 §:n 5 momentti koskisi nykyiseen tapaan esimerkiksi sitä, joka pitää tai on pitänyt verottamattomia tuotteita kaupallisessa tarkoituksessa hallussaan myydäkseen niitä eteenpäin, mutta myös esimerkiksi yksityis-

henkilöä, joka Suomessa ostaa alkoholi-juomia ja tupakkatuotteita, joita ei ole verotettu täällä. Säännöksen avulla varmistettaisiin järjestelmädirektiivissä edellytetty periaate, jonka mukaan tuotteet on, matkustajien omaa käyttöä varten mukanaan kuljettamia tuotteita lukuunottamatta, verotettava siinä jäsenvaltiossa, jossa ne kulutetaan.

Toissijaisuutensa vuoksi ehdotettava 5 momentti tulisi kuitenkin sovellettavaksi vain, jos muita pykälässä tarkoitettuja verovelvollisuussäännöksiä ei voitaisi soveltaa tai tällaista verovelvollista ei voitaisi osoittaa. Veroa ei edelleenkaan olisi maksettava niissä tapauksissa, joissa tulee sovellettavaksi jokin valmisteverolainsäädäntöön sisältyvistä verottomuustilanteista.

Pykälän 5 momenttiin lisättäisiin informatiivisuuden vuoksi viittaukset myös niihin erityissäännöksiin, joihin sisältyy verovastuuta koskevia säännöksiä. Momenttiin sisällytettäisiin myös maininta siitä, että asianomaiseen valmisteverolakiin voi sisältyä valmisteverotuslaista poikkeavia verovelvollisuussäännöksiä.

10 a §. Valmisteverotuslakiin lisättävässä uudessa 10 a §:ssä säädettäisiin verovelvollisuudesta niissä tapauksissa, joissa konkursiin asetetun valtuutetun varastonpitäjän varastosta luovutetaan kulutukseen valmisteveron alaisia tuotteita. Säännöksen mukaan verovelvollinen tuotteista, jotka luovutetaan varastosta kulutukseen konkurssiin asettamisen jälkeen, olisi tuotteet kulutukseen luovuttanut. Verovelvollisuus koskisi siten käytännössä varastonpitäjän konkurssipesää, jonka velkaa tuotteista suoritettava vero olisi. Vaikka konkurssipesää ei pidettäisi laissa tarkoitettuna varastonpitäjänä, eikä erillistä varastonpitäjää koskevaa lupaa tarvittaisi konkurssipesän realisointia varten, konkurssipesän olisi ilmoitettava ja maksettava valmistevero samalla tavalla kuin laissa säädetään varastonpitäjistä. Vero tilitettäisiin siten valtiolle kalenterikuukauden pituisilta verokausilta. Lakiehdotuksen 7 §:n 8 kohdan, 22 §:n 3 momentin ja 35 §:n 3 momentin nojalla tullihallitus voisi näissä tapauksissa myös antaa erityismääräyksiä veron ilmoittamiseksi ja maksamiseksi tarkoituksenmukaisella tavalla. Myös veron määräytymisperusteisiin sovellettaisiin, mitä valmisteverotuslaissa säädetään varastonpitäjän osalta. Vero määrättäisiin siten niistä tuotteista, jotka on verokauden aikana luovutettu varastosta kulutukseen tai joista on todettu verotettavaa

hävikkiä. Tuotteiden otto omaan kulutukseen rinnastettaisiin kulutukseen luovuttamiseen. Kulutukseen luovutettavat tuotteet tulisi myydä eteenpäin valmisteverot sisältävään hintaan. Tuotteet voitaisiin kuitenkin myydä verottomaan hintaan, jos ne luovutettaisiin laissa verottomaksi säädettyyn tarkoitukseen. Tällöin pitäisi kuitenkin ottaa huomioon valmisteverotuslain 63 §:n mukainen luovuttajan vastuu verottomaan tarkoitukseen luovutetuista tuotteista suoritettavasta verosta.

Konkurssipesän verovastuu kulutukseen luovutetuista tuotteista ulottuisi varastossa konkurssiin asettamishetkellä olleiden tuotteiden lisäksi myös sinne tämän ajankohdan jälkeen poikkeuksellisesti saapuviin tuotteisiin, joista valtiolle ei vielä ole syntynyt verosaatavaa. Säännöksessä tarkoitettu verovelvollisuus ei kuitenkaan koskisi sellaisia tuotteita, jotka on luovutettu varastosta kulutukseen ennen yrityksen konkurssiin asettamista, vaan niistä verovelvollinen olisi konkurssiin asetettu varastonpitäjä. Ennen konkurssin alkamista tapahtuneisiin tavanomaisista poikkeaviin luovutuksiin voitaisiin kuitenkin tarvittaessa soveltaa valmisteverotuslain 31 §:ssä tarkoitettua veronkiertosäännöstä, jonka mukaan, jos jollekin valmisteverotukseen vaikuttavalle olosuhteelle tai toimenpiteelle on annettu sellainen oikeudellinen muoto, joka ei vastaa asian varsinaista luonnetta tai tarkoitusta, verotusta toimitettaessa voidaan menetellä niin kuin asiassa olisi käytetty oikeaa muotoa.

11 §. Pykälässä säädetään verovastuusta sellaisissa tapauksissa, joissa valmisteveron alaisia tuotteita on hävinnyt niitä siirrettäessä. Pykälän 1—3 momentissa säädetään verovelvollisuudesta ja veron määräytymisen perusteista niissä tapauksissa, joissa tuotteet ovat kadonneet siirrettäessä niitä väliaikaisen valmisteverottomuuden järjestelmässä tai saateasiakirjalla varustettuna yhteisön ulkopuolelle tapahtuvaa vientiä varten. Tuotteista kannetaan tällaisissa tapauksissa vero siltä, joka on asettanut tuotteiden siirtämistä koskevan vakuuden eli käytännössä tuotteet lähettäneeltä varastonpitäjältä.

Pykälän 4 momenttiin sisällytettäisiin säännökset verovastuusta sellaisissa tapauksissa, joissa vientiä varten yhteisön tullilainsäädännössä tarkoitettuun ulkoiseen passitusmenettelyyn toisessa jäsenvaltiossa asetettuja tuotteita ei asianmukaisesti viedä yhteisön ulkopuolelle vaan niitä katoaa Suomessa tapahtuvan kuljetuksen aikana. Ehdotettavan

säännöksen mukaan passituksen aikana kadonneet tuotteet verotettaisiin Suomessa, jos voidaan osoittaa, että tuotteet ovat Suomessa tai olettaa, että ne on täällä kulutettu. Verovelvollinen olisi tällöin se, joka yhteisön tullilainsäädännön mukaan vastaa tuotteista syntyvästä tullivelasta. Verovelvollisuus koskisi muun muassa sitä, joka on antanut lähtöjäsenvaltiossa passitettavien tuotteiden kuljetusvakuuden, käytännössä kuljetus- tai huolintaliikettä. Tullivelkaa koskevien säännösten mukaan verovelvollisuus koskisi myös sitä, joka on Suomessa syyllystynyt tullisäännösten vastaiseen menettelyyn esimerkiksi purkamalla passitettavat tuotteet kuljetusvälineestä ja päästämällä ne markkinoille.

Pykälän 4 momentista poistettaisiin tarpeettomana säännös yhteisön ulkopuolelta tuotavien tuotteiden verovastuusta niiden mahdollisissa katoamistapauksissa, sillä tästä säädetäisiin lakiehdotuksen 10 §:n 2 momentissa.

12 §. Valmisteverotuslain 12 §:ssä säädetään verovastuusta eräissä erityistapauksissa. Pykälän 1 momenttia täsmennettäisiin siten, että valtuutettu varastonpitäjä vastaisi myös niistä yhteisön ulkopuolelta tuotavista tuotteista suoritettavasta valmisteverosta, jotka on ollut tarkoitus siirtää varastonpitäjän varastoon tuonnin yhteydessä, mutta jotka ovat kadonneet esimerkiksi tuotteiden kuljetuksen aikana. Lakiehdotuksen 10 §:n 2 momentin nojalla verovelvollinen olisi tällaisissa tapauksissa varastonpitäjän ohella yhteisön tullisäännöksissä tarkoitettu velallinen eli käytännössä kuljetus- tai huolintaliike, joka on asettanut tullisäännöksissä tarkoitettujen vakuuden tuotteiden kuljettamisesta varastonpitäjän verottomaan varastoon. Täsmennettävän säännöksen avulla korostettaisiin tuotteita vastaanottavan varastonpitäjän huolellisuusvelvollisuutta siirrettäessä tuontituotteita väliaikaisen valmisteverottomuuden järjestelmään. Asiasisällöltään säännös vastaisi voimassa olevan lain 12 §:n 1 momenttia varastonpitäjän verovastuusta.

14 §. Pykälässä säädetään niistä tapauksista, joissa vero määrätään verokausittain. Pykälään lisättäisiin voimassa olevasta laista puuttuva säännös, jonka mukaan myös sellaisen henkilön, joka on hankkinut verotta valmisteveron alaisia tuotteita ja käyttänyt niitä muuhun kuin verottomaksi säädettyyn tarkoitukseen, olisi maksettava näistä tuotteista vero verokausittain. Tästä säädetäisiin

pykälän 3 momentissa. Säännös helpottaisi käytännön verotusta erityisesti mineraaliöljyjen osalta, joita sama käyttäjä voi käyttää verollisen käytön ohella useisiin verottomaksi säädettyihin tarkoituksiin. Lähtökohtana olisi kuitenkin edelleen, että verotta voidaan hankkia vain sellaisia tuotteita, jotka myös käytetään kaikilta osin verottomaksi säädettyyn tarkoitukseen ja että verollinen käyttö on mahdollista vain poikkeustapauksissa.

Voimassa olevan valmisteverotuslain 14 §:n 3 momenttiin sisältyvä säännös verokauden määritelmästä sisällytettäisiin lain 7 §:n määritelmiin.

Pykälän 4 momenttiin tehtäisiin ainoastaan 3 momentin muutoksesta johtuva täsmennys.

15 a §. Voimassa olevan valmisteverotuslain mukaan tullihallitus voi peruuttaa varastonpitäjän verotonta varastoa koskevan luvan, jos siihen on syytä esimerkiksi luvanhaltijan väärinkäytösten tai maksuvaikeuksien vuoksi. Yleensä luvat peruutetaan kuitenkin varastonpitäjän omasta hakemuksesta toiminnassa tapahtuneiden muutosten takia esimerkiksi varaston sijaintipaikkaa muutettaessa. Voimassa olevassa valmisteverotuslaissa ei ole täsmällisiä säännöksiä siitä, miten valmistevero on suoritettava luvan päätymisajankohtana varastossa olevista valmisteveron alaisista tuotteista, joista ei ole syntynyt valtiolle verosaatavaa. Lakiin otettaisiin tätä koskeva säännös lisäämällä lain 3 lukuun uusi 15 a §. Varastossa luvan päätymishetkellä olevista tuotteista suoritettava valmisteverosta vastaisi edelleen varastonpitäjä, kuten nykyisinkin. Lakiehdotuksen mukaan varastossa olevat tuotteet verotettaisiin luvan voimassaolon päättymistä seuraavana päivänä voimassa olevien säännösten mukaisesti. Tällä olisi merkitystä erityisesti veromäärien muuttuessa. Koska luvan peruuttamisen vuoksi kysymys ei enää ole varsinaisesta verotonta varastoa koskevasta toiminnasta, varastoon jääneistä tuotteista suoritettava vero olisi ilmoitettava ja maksettava siten kuin laissa säädetään rekisteröimättömästä verovelvollisesta. Lakiehdotuksen 22 §:n 2 momentin ja 35 §:n 2 momentin nojalla vero olisi tällöin ilmoitettava tulliviranomaiselle kahden arkipäivän kuluessa ja maksettava kymmenen arkipäivän kuluessa varastoa koskevan luvan voimassaolon päättymisestä.

Niistä tuotteista, jotka varastonpitäjä on luovuttanut varastosta kulutukseen tai joista suoritettava vero muutoin määräytyy varas-

toa koskevan luvan ollessa vielä voimassa, varastonpitäjä ilmoittaisi ja maksaisi veron kalenterikuukauden pituiselta verokaudelta siten kuin valtuutetusta varastonpitäjästä laissa säädetään. Tullihallitus voisi tarvittaessa määrätä veron suoritettavaksi myös muuna kuin lain mukaan määräytyvänä ajankohtana lakiehdotuksen 7 §:n 8 kohdan, 22 §:n 3 momentin ja 35 §:n 3 momentin nojalla. Veron ilmoittamis- ja maksuajankohdat voitaisiin tällöin myös yhdistää varastosta luvan voimassaoloaikana kulutukseen luovutettujen ja varastossa luvan päätymisen jälkeen olevien tuotteiden osalta, jos siihen on syytä.

Ehdotettavaa valmisteverotuslain 15 a §:ää ei kuitenkaan sovellettaisi niissä tapauksissa, joissa on kysymys verottomassa varastossa olevien tuotteiden verottamisesta valtuutetun varastonpitäjän konkurssiin asettamisen jälkeen, vaan näihin sovellettaisiin lakiehdotuksen 10 a §:ää.

16 §. Pykälässä säädetään valmisteverotuksessa sovellettavista yleisistä verovapauksista. Pykälään lisättävässä uudessa 5 a kohdassa säädettäisiin selkeyden vuoksi verottomiksi tulliviranomaisen takavarikoimat valmisteveron alaiset tuotteet. Verottomia olisivat myös muuten eri tilanteissa tullin haltuun joutuneet tai luovutetut tuotteet esimerkiksi tapauksissa, joissa tuotteelle ei löydy omistajaa tai niihin ei ole sovellettu asianmukaista valmisteveromenettelyä. Ehdotettavaa verotomuussäännöstä sovellettaisiin ensisijassa tullin takavarikoimaan alkoholiin. Tulliviranomainen voisi luovuttaa hallussaan olevat tuotteet edelleen verotta valtuutetulle varastonpitäjälle, joka maksaisi tuotteista valmisteveron luovuttaessaan niitä kulutukseen verottomasta varastosta. Tuotteet voitaisiin myös siirtää väliaikaisessa valmisteverottomuuden järjestelmässä toisessa jäsenvaltiossa olevalle rekisteröidylle tai rekisteröimättömälle elinkeinonharjoittajalle taikka asettaa verottomaksi säädettyyn tullivarastointi- tai vientimenettelyyn. Tuotteet, joita ei voida sellaisenaan käyttää tai joille ei löydy sopivaa käyttäjää, voitaisiin luovuttaa hävitettäväksi tai käytettäväksi muiden tuotteiden valmistukseen. Alkoholi voitaisiin myös luovuttaa denaturoitavaksi sitä koskevien erityissäännösten mukaisesti, jolloin sitä voitaisiin käyttää erilaisiin alkoholiverotuksen ulkopuolelle jääviin teknisiin käyttötarkoituksiin. Valvonnallisista syistä muiden kuin verotomuusjärjestelmään liittyvien luovutusten tuli-

si tapahtua Suomessa olevalle yritykselle. Tulliviranomainen voisi luovuttaa tuotteet vain sellaiselle yritykselle, jolla on tarvittava lupa luovutettavien tuotteiden käsittelyä tai hallussapitoa varten.

Voimassa olevan valmisteverotuslain 16 §:n 10 kohdan nojalla verovapaita ovat muun muassa yhteisön ulkopuolelta saapuvien ammattimaisessa tai yksityiskäytössä olevien maantieliikenteen moottoriajoneuvojen ja vesialusten mukanaan tuoma polttoaine samoin edellytyksin ja rajoituksin kuin tuotteiden tullittomuudesta säädetään. Säännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi moottoriajoneuvojen osalta sanonnallisesti siten, että verovapaus koskisi myös ammattimaisessa liikenteessä olevan moottoriajoneuvon erikoiskonteissa olevaa polttoainetta samoin edellytyksin ja rajoituksin kuin polttoaineen tullittomuudesta säädetään.

Polttoaineiden tullittomuudesta säädetään yhteisön tullittomuusjärjestelmän luomisesta annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 918/83, jäljempänä tullittomuusasetus, 112—116 artiklassa, joiden mukaan maantieliikenteessä olevien henkilöajoneuvojen, hyötyajoneuvojen, moottoripyörien ja erikoiskonttien tavanomaisten polttoainesäiliöiden sisältämä polttoaine on tullitonta niiden tullessa yhteisön tullialueelle. Yksityisajoneuvon osalta tullitonta on lisäksi ajoneuvon varasäiliön sisältämä polttoaine, kuitenkin enintään 10 litraa ajoneuvoa kohti.

Tullittomuusasetuksen 113 artiklan mukaan jäsenvaltiolla on mahdollisuus rajoittaa hyötyajoneuvojen ja erikoiskonttien tavanomaisten säiliöiden sisältämän polttoaineen tullittomuus 200 litraan ajoneuvoa, erikoiskonttia ja matkaa kohden. Suomen lainsäädännössä ei ole mainitun artiklan mukaisista rajoitusta. Eduskunnalle erikseen annettavassa hallituksen esityksessä tullilain muuttamisesta ehdotetaan kuitenkin rajoitettavaksi yhteisön ulkopuolelta maanteitse saapuvien moottoriajoneuvojen tavanomaisen polttoainesäiliön sisältämän polttoaineen tullittomuus hyötyajoneuvojen osalta enintään 400 litraan ja erikoiskontin osalta enintään 200 litraan matkaa kohti. Tullilain muutos merkitsisi vastaavaa valmisteverottomuutta koskevaa rajoitusta valmisteverotuslaissa tullilakiin olevan viittauksen nojalla. Vastaava rajoitus koskisi myös arvonlisäverottomuutta. Ehdotettavan valmisteverotuslain 16 §:n 10 kohdan nojalla valmisteverovapaus olisi nykyistä vastaavalla tavalla yhdenmukainen

tulli- ja arvonlisäverovapautta koskevien säännösten kanssa, mikä olisi tarkoituksenmukaisuussyistä edelleen perusteltua.

Muiden kuin ammattimaisessa liikenteessä olevien vesialusten polttoaineen tullittomuudesta ei tällä hetkellä ole voimassa säännöksiä. Polttoaineelle on kuitenkin myönnetty voimassa olevan valmisteverotuslain 16 §:n 10 kohdan nojalla vapautus valmisteverosta, jos kysymys on vesialuksen mukanaan tuomasta polttoaineesta, joka on tarkoitettu aluksen omaa käyttöä varten. Vapautus on perusteltu tarkoituksenmukaisuussyistä, minkä vuoksi käytäntöä vastaava säännös sisällytettäisiin pykälään omaksi 10 a kohdaksi. Säännös koskisi muita kuin ammattimaisessa kansainvälisessä liikenteessä olevia vesialuksia, joiden polttoaineen verottomuudesta säädetäisiin edelleen pykälän 6 kohdassa.

17 §. Pykälässä säädetään valtuutetun varastonpitäjän oikeudesta vähentää verokaudelta suoritettavasta valmisteverosta sellaisista tuotteista suoritettu vero, jotka on verokauden aikana palautettu verottomaan varastoon tai jotka on hävitetty viranomaisen valvonnassa tai muutoin hyväksyttävällä tavalla. Vähennys voidaan katsoa perustelluksi sen vuoksi, ettei tuotteita ole tällöin todellisuudessa kulutettu. Hävitettyjen tuotteiden osalta verovähennys voidaan tehdä vain, jos hävitys katsotaan perustelluksi valmisteverotuslain 16 §:n 5 kohdassa tarkoitettujen syiden vuoksi. Viimeksi mainitussa lainkohdassa säädetään siitä väliaikaisen valmisteverottomuuden järjestelmässä eli tuotteiden verottoman varastoinnin tai siirtämisen aikana tapahtuneesta hävikistä, joka hyväksytään verottomaksi. Hävikki voi olla mainitun lainkohdan nojalla verotonta, jos se johtuu tuotteiden perusominaisuuksista tai siitä, että tuotteet ovat tuhoutuneet tai tulleet muutoin kulutukseen kelpaamattomiksi jonkin ylivoimaisen esteen tai odottamattoman tapahtuman kuten tulipalon tai liikenneonnettomuuden vuoksi. Muissa kuin valmisteverotuslain 17 §:ssä mainituissa tapauksissa kulutukseen jo luovutettujen tuotteiden hävikkiä ei hyväksytä verottomaksi.

Pykälän soveltamisalaa laajennettaisiin verotuskäytäntöä vastaavasti siten, että varastonpitäjä voisi tehdä verokaudelta suoritettavasta verosta pykälässä tarkoitettua verovähennyksen myös sellaisista varastosta kulutukseen luovutetuista tuotteista, joita on todistettavasti kohdannut valmisteverotuslain 16 §:n 5 kohdassa tarkoitetuista syistä johtu-

nut hyväksyttävä hävikki, ei kuitenkaan, jos hävikki on johtunut tuotteen perusominaisuuksista. Lakiehdotuksen mukaan varastonpitäjä voisi vähentää sellaisista tuotteista suoritettua veron, joita ei ole voitu päästää verollisesta vähittäismyynnistä kuluttajille esimerkiksi sen vuoksi, että tuotteet ovat tuhoutuneet tulipalossa, liikenneonnettomuudessa tai muussa vastaavassa ennalta arvaamattomassa ja odottamattomassa tapahtumassa. Verovähennys olisi näissä tapauksissa kohtuusyistä perusteltua, koska tuotteita ei ole voitu päästää varsinaiseen kulutukseen ja koska vastaava hävikki olisi valmisteverotuslain 16 §:n 5 kohdan nojalla verotonta, jos tuotteet olisivat hävikin tapahtuessa vielä olleet verottomassa varastossa. Viimeksi mainitun syyn vuoksi verovähennys voisi koskea vain sellaista hävikkiä, joka on tapahtunut kaupallisessa toiminnassa. Yksityishenkilöiden hallussa olleiden tuotteiden osalta verovähennystä ei hyväksyttäisi.

Vakiintuneen verotuskäytännön mukaan hyväksyttävänä hävikkinä ei pidettäisi tuotteiden varastamista taikka sitä, että ne ovat verollisen varastoinnin aikana päässeet vanhentumaan tai rikkoutuneet kuljetuksen tai säilytyksen aikana yksittäisissä särkymissä. Näissä tapauksissa varastonpitäjä ei voisi myöskään tehdä ehdotettavassa 17 §:ssä tarkoitettua verovähennystä.

Samalla pykälää täsmennettäisiin verotuskäytäntöä vastaavalla tavalla siten, että verovähennyksen voisi tehdä ainoastaan se varastonpitäjä, joka on itse suorittanut tuotteista valmisteveron tai joka on velvollinen sen suorittamaan.

Pykälässä tarkoitettua verovähennysoikeutta laajennettaisiin ajallisesti siten, että varastonpitäjä voisi siirtää pykälässä tarkoitettua verovähennyksen tehtäväksi jonakin kuluvan ja seuraavan kalenterivuoden verokausilta annettavassa veroilmoituksessa. Säännös olisi tarpeen niissä tapauksissa, joissa vähennystä ei voida tehdä täysimääräisenä kuluvan verokauden veroilmoituksessa esimerkiksi tilanteissa, joissa varastonpitäjän toiminta on vähäistä tai kausiluonteista.

18 a §. Pykälässä säädettäisiin verottomiksi toisesta jäsenvaltiosta vastaanotetut alkoholijuomia ja tupakkatuotteita sisältävät lahjalähetykset. Verottomat enimmäismäärät vastaisivat valmisteverotuslain 18 §:ssä tarkoitettuja toisesta jäsenvaltiosta saapuvan matkustajan mukanaan kuljettamien alkoholijuomien ja tupakkatuotteiden verottomia

enimmäismääriä. Säädettyjen enimmäismäärien puitteissa verottoman lahjalähetyksen tulisi olla aina vastikkeeton ja vastaanottajan omaan käyttöön tarkoitettu. Pykälässä tarkoitettu verovapaus koskisi ainoastaan kahden yksityishenkilön välisiä, luonteeltaan satunnaisia lahjoja. Muista toisesta jäsenvaltiosta vastaanotetuista alkoholijuomia tai tupakkatuotteita sisältävistä lähetyksistä kannettaisiin valmistevero. Veron maksaisi tällöin lahjan vastaanottaja pykälän 2 momentin nojalla, tai, jos kysymys on vastikkeellisesta lähetyksestä tai muutoin kaupallisesta toiminnasta, joku valmisteverotuslain 10 §:ssä tarkoitettua verovelvollisista toiminnan laadusta riippuen.

Yhteisön ulkopuolelta saapuvien lahjalähetyksen verottomuudesta säädettäisiin edelleen valmisteverotuslain 16 §:n 10 kohdassa.

22 §. Pykälässä säädetään veron ilmoittamisvelvollisuudesta eri verovelvollisten osalta. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin ilmoittamisvelvollisuudesta niissä tapauksissa, joissa on kysymys rekisteröidyistä verovelvollisista, joiden verotus toimitetaan verokausittain. Säännös vastaisi asiallisesti voimassa olevan pykälän 1 momenttia.

Pykälän 2 momentissa olevaa säännöstä muiden kuin 1 momentissa tarkoitettujen verovelvollisten ilmoittamisvelvollisuudesta muutettaisiin siten, että veron ilmoittamisen enimmäisaika lyhennettäisiin kolmesta arkipäivästä kahteen. Säännöstä sovellettaisiin rekisteröimättömään elinkeinonharjoittajaan ja muihin verovelvollisiin, joiden verovastuu ei liity säännönmukaiseen kaupalliseen toimintaan vaan satunnaisiin tai kertaluonteisiin tapahtumiin. Samalla näille verovelvollisille varattua veron maksuaikaa pidennettäisiin kolmesta arkipäivästä kymmeneen ehdotettavassa 35 §:n 2 momentissa. Eriyttämällä veron ilmoittamista ja maksamista koskevat määräajat mahdollistettaisiin se, että tullilaitos voisi toimittaa myös näille verovelvollisille maksupäätöksen veron maksua varten ja seurata verovelvollisten maksusuorituksia automaattisella seurantajärjestelmällä samoin kuin rekisteröityjen verovelvollisten. Veron ilmoittamisajankohdan aikaistaminen olisi perusteltua myös tuotteiden valvonta- ja tarkastustoimenpiteiden tekemiseksi mahdollisimman aikaisessa vaiheessa, milloin siihen katsotaan olevan tarvetta. Rekisteröimättömien verovelvollisten ilmoitus- ja maksuaikojen muutoksella ei muutettaisi matkustajien mukanaan tuomien verotettavien tuotteiden

den ilmoitus- ja maksumenettelyä, josta tullihallitus määräisi edelleen lain 24 §:n nojalla.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tullihallitukselle mahdollisuus tarvittaessa määrätä jonkin verovelvollisen osalta poikkeavasta veroilmoituksen antamisajankohdasta. Säännös olisi tarpeen, jotta ehdotettava 7 §:n 8 kohtaa muusta kuin säännönmukaisesta verokaudesta voitaisiin soveltaa tarkoituksenmukaisella tavalla.

22 a §. Pykälässä säädettäisiin veroilmoituksen toimittamispaikasta ja -tavasta, joita koskevat säännökset vastaisivat sanamuodoltaan voimassa olevan valmisteverotuslain 22 §:n 3 ja 4 momenttia.

24 §. Voimassa olevan valmisteverotuslain 24 §:ssä säädetään tullihallitukselle toimivalta määrätä veron ilmoittamistavasta ja verotuksen toimittamisesta niissä tapauksissa, joissa valmisteveron maksaa yksityishenkilö maahan mukanaan tuomista tuotteista. Käytännössä säännös koskee niitä tapauksia, joissa matkustaja tuo mukanaan veronalaisia tuotteita enemmän kuin on säädetty verottomiksi. Tullihallituksen määräyksen mukaan maahan saapuvan yksityishenkilön on ilmoitettava tuotteet verotettaviksi maahantulopaikalla. Jos maahantulopaikalla ei ole tulliviranomaisia, yksityishenkilön on täytettävä veroilmoituslomake ja jätettävä se tullilaitoksen veroilmoituslaatikkoon. Tulliviranomaisen määräämät valmisteverot on maksettava 10 päivän kuluessa niitä koskevan laskun päiväyksestä.

Pykälän soveltamisalaa laajennettaisiin koskemaan muitakin tapauksia, joissa on kysymys verotettavasta tuonnista tai vastaanotosta yksityishenkilön omaan käyttöön siten, että yksityishenkilö itse on verovelvollinen. Siten tullihallitus voisi määrätä veron ilmoittamistavasta ja verotuksen toimittamisesta myös niissä tapauksissa, joissa yksityishenkilö vastaanottaa toisesta jäsenvaltiosta lahjalähetyksenä alkoholijuomia tai tupakatuotteita enemmän kuin lakiehdotuksen 18 a §:n mukaan on verotonta. Samaten tullihallitus voisi määrätä veron ilmoittamisesta niissä tapauksissa, joissa yksityistä käyttöä varten tuodaan maahan lämmityspolttoainetta taikka moottoripolttoainetta enemmän kuin voimassa olevan valmisteverotuslain 18 §:n 3 momentissa säädetään verottomaksi.

33 §. Pykälässä säädetään virhemaksusta, jota voidaan käyttää hallinnollisena seuraamuksena silloin, kun joku laiminlyö valmis-

teverolainsäädännössä säädetyn ilmoittamistai muun velvollisuuden ilman, että verovelvolliselle voidaan määrätä sanktioluonteinen veronkorotus. Virhemaksu pannaan maksuun valmisteveron tavoin ja sitä koskevasta päätöksestä voi valittaa valmisteverotuslain 45 §:ssä säädettyssä muutoksenhakujärjestyksessä. Virhemaksun käyttömahdollisuutta laajennettaisiin siten, että virhemaksu voitaisiin määrätä myös niissä tapauksissa, joissa on rikottu valmisteverolainsäädännön nojalla annettuja tulliviranomaisen päätöksiä ja määräyksiä. Virhemaksu voitaisiin määrätä esimerkiksi tapauksissa, joissa tullihallituksen antamassa lain 8 §:ssä tarkoitettussa luvassa määräämiä ehtoja ei ole noudatettu taikka josta luvanvaraiseen toimintaan on ryhdytty ilman lupaa taikka joissa toimintaa on jatkettu luvan peruuttamisen jälkeen. Samaten virhemaksu voitaisiin määrätä silloin, kun verovelvollinen tai muu henkilö, jota määräys koskee, ei ole noudattanut ehdotettavan 72 §:n 2 momentin nojalla annettuja määräyksiä veronalaisten tavaroiden siirtämisestä, lastamisesta taikka purkamisesta.

Virhemaksun enimmäismäärää korotettaisiin samalla 15 000 markasta 30 000 markkaan. Virhemaksun vähimmäismääräksi säädettäisiin 50 markan sijasta 100 markkaa.

Pykälän 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa sovellettavan virhemaksun vähimmäismäärä korotettaisiin niin ikään 100 markkaan.

34 §. Voimassa olevan valmisteverotuslain 34 §:ssä säädetään veroviranomaisen mahdollisuudesta periä takaisin verovelvolliselle hakemuksesta suoritettu veronpalautus esimerkiksi tapauksissa, joissa veroa on palautettu liikaa tai sitä on palautettu väärin perustein. Veronpalautuksen yhteydessä veroviranomaisen on suoritettava palautettavalle määrälle korkoa sen mukaan kuin lain 39 §:n 1 momentissa säädetään. Valmisteverotuslaissa ei kuitenkaan ole säännöstä, jonka nojalla veroviranomainen voisi veronpalautuksen takaisin perinnän yhteydessä periä koron takaisin. Koska korko voidaan takaisinperintätilanteessa katsoa verovelvollisen kannalta perusteettomaksi eduksi, valmisteverotuslain 34 §:ään lisättäisiin säännös, jonka mukaan verovelvolliselta voitaisiin palautetun veron lisäksi periä takaisin palautetulle määrälle suoritettu korko.

35 §. Pykälässä säädetään veron maksamisajankohdasta. Ehdotettavan pykälän 1 momentti vastaisi voimassa olevaa mo-

menttia niiden rekisteröityjen verovelvollisten osalta, joiden verotus toimitetaan verokausittain. Pykälän 2 momenttiin tehtäisiin veron maksamisajankohdan muutos, joka myöhentäisi rekisteröimättömien verovelvollisten veron maksuajankohtaa nykyisestä ja yhdessä ehdotettavan 22 §:n 2 momentin kanssa mahdollistaisi veron maksun tulliviranomaisen tekemän verotuspäätöksen perusteella. Verotuspäätökseen perustuvan maksun seuranta voitaisiin samalla toteuttaa tullilaitoksen automaattisella maksujen seuratajärjestelmällä.

Pykälän 3 momentiksi sisällytettäisiin veron maksamisen osalta vastaava poikkeussäännös kuin 22 §:n 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi veron ilmoittamisesta, jolloin tullihallitus voisi määrätä veron ilmoittamis- ja maksuajankohdasta laista poikkeavalla tavalla.

Pykälän 4 momentti vastaisi voimassa olevan pykälän 3 momenttia.

37 ja 38 §. Valmisteverotuslain 37 §:n säännös valmisteverotuksessa sovelletusta veronlisäyksestä kumottiin vuoden 1996 alusta voimaan tulleella lailla veronlisäyksestä ja viivekorosta (1556/1995), jossa säädetään verojen maksamisen laiminlyönnistä koituvista seuraamuksista. Informatiivisuuden vuoksi valmisteverotuslakiin lisättäisiin sekä veronlisäyksen että viivekoron laskentatavan osalta viittaussäännökset mainittuun yleislakiin. Veronlisäyksen osalta säännös sisällytettäisiin edellä mainitulla lailla kumotun 37 §:n tilalle uudeksi 37 §:ksi ja viivekoron osalta 38 §:ään uudeksi 3 momentiksi. Veronlisäystä ja viivekorkoa koskevaa yleislakia sovellettaisiin näiden seuraamusten laskentatapaan. Tämän lisäksi näihin seuraamuksiin sovellettaisiin valmisteverotuslain menettelyä koskevia erityissäännöksiä. Koska jälkiverotuksessa ja verovelvollisen vahingoksi toimitettavassa veronoikaisussa on kysymys verojen maksamisen laiminlyönnistä, veronlisäys määrättäisiin valmisteverolle edelleen myös näitä koskevien verotuspäätösten yhteydessä. Valmisteverojen osalta veronlisäystä ja viivekorkoa koskeviin päätöksiin haettaisiin muutosta ja niitä voitaisiin huoventaa valmisteverotuslain säännösten mukaisesti kuten nykyisinkin.

40 §. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin selventävä säännös, jonka mukaan määrätessä veroa yksityishenkilön mukanaan tuomille tai vastaanottamille verotettaville tuotteille veron perusteena olevat yksiköt otetta-

siin tuoteryhmittäin huomioon myös täyden yksikön ylittävältä osalta. Säännösehdotus koskisi lähinnä matkustajia ja lahjalähetysten vastaanottajia, joiden on maksettava vero niistä määristä, jotka ylittävät verottomiksi säädettyt enimmäismäärät. Säännös vastaisi vallitsevaa käytäntöä.

41 §. Voimassa olevan valmisteverotuslain 41 §:n mukaan tulliviranomainen voi ottaa haltuunsa tuotteet, joita ei ole asianmukaisesti ilmoitettu verotettaviksi ja tarvittaessa myydä tuotteet tullihuutokaupalla. Pykälän soveltamisalaa ehdotetaan käytännön syistä laajennettavaksi myös niihin tapauksiin, joissa tuotteisiin ei ole sovellettu muutoinkaan valmisteverotusta koskevia säännöksiä taikka tulliviranomaisen niiden nojalla antamia päätöksiä tai määräyksiä. Säännösehdotusta voitaisiin soveltaa esimerkiksi tapauksissa, joissa varastonpitäjä ei ole noudattanut lain 8 §:ssä tarkoitetun luvan myöntämisen yhteydessä määrättyjä ehtoja, jos tavaroiden haltuunotto katsotaan verosaatavien turvaamiseksi tarpeelliseksi. Tuotteet voitaisiin pitää tullin hallussa, kunnes niistä suoritettava vero on maksettu tai verosaatava voidaan muutoin katsoa turvatuksi. Tuotteiden haltuunottoa koskevasta päätöksestä voisi valittaa valmisteverotuslain 45 §:ssä säädetyssä muutoksenhakujärjestyksessä.

9 ja 11 luvun otsikko. Valmisteverotuslain 42 ja 43 §:n sanamuotoa on muutettu lailla 547/1996 samanaikaisesti muiden verolakien kanssa siten, että käsite ennakkotieto on muutettu ennakkoratkaisuksi. Muuttamatta jäänyt pykälien edellä oleva 9 luvun otsikko muutettaisiin sanamuodoltaan tämän mukaiseksi.

Valmisteverotuslain 11 luvussa säädetään varsinaisen huoventamisen lisäksi myös veron maksua koskevaista lykkäyksestä. Luvun otsikko muutettaisiin vastaamaan paremmin luvun sisältöä.

52 §. Pykälään lisättäisiin vakiintuneeseen käytäntöön perustuva säännös, jonka mukaan valtuutetun varastonpitäjän, joka vastaanottaa toisesta jäsenvaltiosta tai tuo yhteisön ulkopuolelta väliaikaisesti valmisteverottomina tuotteita, olisi siirrettävä tuotteet verottomaan varastoon. Pykälässä säädettäisiin nykyistä vastaavasti lisäksi siitä, että yhteisön ulkopuolelta tuotavien tuotteiden siirron verottomaan varastoon on tapahduttava tullin valvonnassa.

54 b §. Valmisteveron alaisten tuotteiden siirtämistä koskevaan valmisteverotuslain

12 lukuun lisättäisiin uusi 54 b §, jossa säädetäisiin ilmoittamisvelvollisuus sille, joka lähettää tai vastaanottaa valmisteveron alaisia tuotteita luvussa tarkoitettulla tavalla. Ilmoittamisvelvollisuus olisi tarpeen, jotta tulliviranomaiset saisivat tiedon lähetyksistä ja voisivat nykyistä paremmin tarkastaa ja valvoa tuotteita. Ilmoittamisvelvollisuuden ajankohdasta, tarkemmasta sisällöstä ja toteuttamistavasta määräisi tullihallitus. Suomesta lähetettävien tuotteiden osalta ilmoitus voitaisiin määrätä annettavaksi jo ennen tuotteiden lähettämistä. Tarvittaessa ilmoitus voitaisiin vaatia myös vastaanottajalta ennen tuotteiden tosiasiallista saapumista Suomeen. Tulliviranomaisilla olisi tällöin mahdollisuus esimerkiksi tarkastaa yrityksen valtuudet tuotteiden lähettämiseen tai vastaanottamiseen sekä riskianalyysin perusteella valikoida ne lähetykset, joihin on kohdistettava fyysinen tarkastus ennen kuljetuksen aloittamista taikka joista on ilmoitettava toisen jäsenvaltion viranomaisille mahdollisten valvonta- ja tarkastustoimenpiteiden suorittamista varten. Ilmoittamisvelvollisuus voitaisiin rajoittaa vain tietynlaisiin kuljetuksiin, jos se katsotaan valvonnan kannalta riittäväksi. Ilmoittamisvelvollisuus voitaisiin toteuttaa esimerkiksi siten, että tuotteita lähettävän varastonpitäjän olisi toimitettava tulliviranomaiselle jäljennös siitä saateasiakirjasta, jonka varastonpitäjä liittää lähetettävien tuotteiden kuljetukseen. Tiedonkeruuta ja arviointia koskevien järjestelmien sekä jäsenvaltioiden välistä tiedonvaihtoa koskevien menetelmien kehittyessä tullihallitus voisi muuttaa ilmoittamisvelvollisuutta koskevia määräyksiä muuttuvaa tilannetta vastaaviksi. Ilmoittamisvelvollisuus voitaisiin ehdotettavan säännöksen nojalla määrätä koskemaan myös yhteisön ulkopuolelle vietäviä tuotteita.

Ehdotettavan valmisteverotuslain 54 b §:n lisäksi tulliviranomaisilla olisi nykyiseen tapaan oikeus vaatia tietoja valmisteveron alaisten tuotteiden siirroista esimerkiksi tuotteiden kuljettajilta. Tätä koskeva yleissäännös sisältyy lakiehdotuksen 62 §:n 4 momenttiin.

54 c §. Valmisteverotuslain 12 lukuun lisättäisiin niin ikään uusi 54 c §, johon sisällytettäisiin valtuutus antaa asetuksella tarkempia säännöksiä luvussa tarkoitettujen tuotteiden siirtämisestä ja saateasiakirjasta. Lain 51 §:n 6 momenttiin, 54 §:n 5 momenttiin ja 54 a §:n 2 momenttiin sisältyvät erilliset

asetuksenantovaltuudet kumottaisiin samalla tarpeettomina.

60 §. Voimassa olevan valmisteverotuslain 60 §:n 1 momentissa säädetään valtuutetun varastonpitäjän kirjanpitovelvollisuudesta. Säännöksessä tarkoitettu kirjanpitoaineisto sisältää tietoja muun muassa tuotteiden valmistuksessa käytetyistä raaka-ainemääristä, valmistushävikistä, puolivalmisteiden ja valmiiden tuotteiden määristä, tuotteiden ottamisesta varastonpitäjän omaan käyttöön, varastossa olevien tuotteiden määristä ja määrissä tapahtuvista muutoksista esimerkiksi luovutettaessa tuotteita varastosta kulutukseen tai siirrettäessä niitä varastonpitäjän eri verottomien varastojen välillä. Myös valmistusreseptit on katsottu valmisteverotuksen kannalta säännöksessä tarkoitetuiksi kirjanpilotiedoiksi. Käytännössä esiintyneiden epäselvyyksien vuoksi momenttiin lisättäisiin täsmentävä säännös varastonpitäjän velvollisuudesta säilyttää kirjanpitoaineisto Suomessa siltä osin, kuin se koskee verotonta varastoa. Säännöstä sovellettaisiin muun muassa niissä tilanteissa, joissa varsinaisen verovelvollisen kotipaikka on toisessa jäsenvaltiossa, mutta verovelvollinen harjoittaa täällä toimintaa sivuliikkeen muodossa. Säännös olisi tarpeellinen sekä oikean verotuksen toimittamiseksi että tehokkaan valvonnan suorittamiseksi, koska valtuutetun varastonpitäjän toiminta perustuu keskeisiltä osin verottomaan varastoon. Siltä osin kuin varastonpitäjän kirjanpito sisältää tietoja verottomasta varastosta koskevista tapahtumista, sen ehdoton säilyttämisvelvollisuus Suomessa poikkeaisi yrityksen liike- ja rahoitustapahtumat kattavaa liikekirjanpitoa koskevista yleisestä säilytysvelvollisuudesta, sillä kirjanpitolain (1336/1997) 2 luvun 9 §:n nojalla tilikauden tositteita ja muuta kirjanpitoaineistoa saadaan kirjanpidon hoitamiseksi ja tilinpäätöksen laatimiseksi säilyttää tilapäisesti ulkomailla.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin muiden verovelvollisten sekä kaukomyyjän kirjanpitovelvollisuudesta. Säännöksellä täsmennettäisiin kirjanpitovelvollisuutta koskevia säännöksiä vastaamaan paremmin käytännön tarvetta toimitetun valmisteverotuksen oikeellisuuden todentamiseksi. Samalla kirjanpitovelvollisuutta koskevat säännökset saatettaisiin yhdenmukaisiksi pykälän muita kirjanpitovelvollisuutta koskevien säännösten kanssa.

Pykälän 3 momentiksi lisättäisiin säännös,

jonka mukaan sivuliikkeen Suomessa oleva edustaja olisi velvollinen pitämään ulkomalaisen päämiehenä Suomessa olevasta verottomasta varastosta 1 momentissa tarkoitettua kirjanpitoa. Säännös olisi tarpeen sen varmistamiseksi, että ulkomaisen elinkeinonharjoittajan Suomessa tapahtuvasta valmisteveron alaisen toiminnan kirjanpidon järjestämisestä olisi vastuussa myös elinkeinonharjoittajaa muutenkin täällä edustava henkilö. Ehdotettavan säännöksen mukaan myös muun verovelvollisen kuin varastonpitäjän sivuliikkeen edustaja olisi kirjanpito vastuussa kuten päämiehenä.

Sivuliikkeen edustajalla tarkoitettaisiin elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetussa laissa (122/1919) määriteltyä sivuliikkeen edustajaa. Mainitun lain 2 §:n mukaan, sellaisena kuin se on laissa 1717/1995, sivuliikkeellä tarkoitetaan ulkomaisen yhteisön tai säätiön osaa, joka harjoittaa Suomessa tässä maassa sijaitsevasta kiinteästä toimipaikasta käsin jatkuvaa liike- tai ammattitoimintaa ulkomaisen yhteisön tai säätiön nimiin ja lukuun. Lain 6 §:n 3 momentin mukaan, sellaisena kuin se on laissa 228/1993, elinkeinonharjoittajalla on oltava Suomessa edustaja, jolla on kotipaikka Suomessa ja oikeus tämän puolesta ottaa vastaa haasteita ja muita tiedoksiantoja. Edustaja merkitään kaupparekisteriin.

Pykälän 4 momenttiin sisältyisi voimassa olevaa 3 momenttia vastaava säännös.

61 §. Voimassa olevassa valmisteverotuslain 61 §:ssä säädetään valmisteverotusta koskevan kirjanpitoaineiston säilytysajasta. Pykälää muutettaisiin siten, että pykälän 1 momenttiin sisällytettäisiin uusi säännös mahdollisuudesta tehdä kirjanpito joko perinteisessä paperimuodossa tai koneelliselle tietovälineelle. Koneellisella tietovälineellä tarkoitettaisiin muuta kuin paperilla olevaa selväkielistä tekstiä, kuten optista levyä, magneettilevyä tai -nauhaa tai muuta vastaavaa tietokoneessa käytettävää välinettä taikka filmiä. Jos kirjanpito tehdään koneelliselle tietovälineelle, edellytettäisiin kuitenkin, että se olisi valmisteverotuksen oikeellisuuden todentamiseen tarvittavaa verotarkastusta varten helposti muutettavissa selväkieliseen kirjalliseen muotoon taikka yleisesti käytössä olevaan tallennusmuotoon niitä tapauksia varten, joissa tarkastus toteutetaan automaattisen tietojenkäsittelyn avulla.

Pykälän 2 momenttissa säädettäisiin kirjanpitoaineiston säilyttämisaikasta voimassa ole-

vaa valmisteverotuslain 61 §:ää vastaavalla tavalla. Säännöstä kuitenkin täsmennettäisiin niin, että kirjanpitoaineisto olisi säilytettävä määräajan paitsi paperimuodossa myös koneellisella tietovälineellä silloin, kun molempia kirjanpidon toteuttamistapoja on käytetty. Myös tilanteessa, jossa alkujaan koneelliselle tietovälineelle tallennettu kirjanpitoaineisto tulostetaan paperille selväkieliseen kirjalliseen muotoon, aineisto olisi säilytettävä sekä kirjallisessa muodossa että tietovälineellä. Tämä olisi tarpeen, jotta valmisteverotusta koskevassa tarkastuksessa olisi käytettävissä tulostetun paperimateriaalin ohella myös koneellisessa muodossa oleva tieto sen tarkistamiseksi, miten ja millä perusteella paperille tulostettua kirjanpitoa varten tarvittavat tiedot on aikanaan tuotettu ja vastaatko tiedot paperimuodossa olevaa kirjanpitoa. Paperimuodossa oleva ja ensisijassa yrityksen liiketoimintaa koskevan kirjanpidon tarpeita varten tulostettu aineisto ei useinkaan ole valmisteverotusta silmällä pitäen tarkoituksenmukaisessa muodossa eikä sisältä riittävän yksityiskohtaisia tietoja valmisteverotuksen oikeellisuuden todentamiseksi. Valmisteverotusta varten tarvittavat tiedot löytyvät usein liikekirjanpitoa varten luotujen laskentajärjestelmien niin kutsutuista esijärjestelmistä, jotka sisältävät määrällisiä tietoja esimerkiksi tuotteiden valmistus- ja varastotapahtumista sekä fyysisistä siirroista.

62 §. Voimassa olevan valmisteverotuslain 62 §:n 1 momentissa säädetään verovelvollisen velvollisuudesta esittää valmisteverotusta koskeva kirjanpitoaineisto tarkastusta suorittavalle viranomaiselle sekä velvollisuudesta avustaa tarkastuksessa. Säännökseen sisällytettäisiin verovelvolliselle velvollisuus muuttaa koneelliselle tietovälineelle tallennettu aineisto selväkieliseen kirjalliseen muotoon. Aineisto tulisi pyynnöstä toimittaa myös muussa tarkastusta varten tarvittavassa muodossa, kuten teknisen tallenteen jäljennöksenä. Aineisto tulisi tällöin pyynnöstä saattaa yleisesti käytössä olevaan tallennusmuotoon, jos se on mahdollista kohtuullisin kustannuksin ja toimenpitein. Säännöstä täsmennettäisiin samalla siten, että verovelvollisen olisi asetettava tarkastuksen käyttöön tarpeelliset tilat ja laitteet. Säännös koskisi esimerkiksi velvollisuutta antaa tarkastajan käyttöön tietokone taikka vastaava laite tai apuväline koneellisella tietovälineellä olevan tiedon tarkastusta varten.

Pykälän 2 momentiksi sisällytettäisiin uusi

tarkastavan viranomaisen toimivaltaa selventävä säännös, jonka mukaan tarkastuksen kohteena oleva aineisto voitaisiin tarvittaessa viedä pois yrityksen toimitiloista viranomaisen luona tapahtuvaa tarkastusta varten. Kirjanpitoaineistoa ei kuitenkaan saisi viedä pois, jos siitä aiheutuisi verovelvolliselle kohtuutonta haittaa. Momentissa säädettäisiin lisäksi viranomaisten velvollisuudesta palauttaa aineisto verovelvolliselle heti, kun sitä ei enää tarvita tarkastuksen toimittamisessa.

Pykälän 3 momentti vastaisi pääosin voimassa olevan pykälän 2 momenttia, jossa säädetään verotta valmisteveron alaisia tuotteita hankkineen velvollisuudesta esittää kirjanpitoaineisto tarkastavalle viranomaiselle ja avustaa tarkastuksessa. Säännökseen lisättäisiin ehdotettavan 60 §:n 3 momentin kanssa yhdenmukainen säännös siitä, että myös ulkomaalaisen elinkeinonharjoittajan Suomessa toimivan sivuliikkeen edustajan olisi annettava verotuksen tarkastamista varten tietoja ja avustettava tarkastuksessa.

Pykälän 4 momentti vastaisi voimassa olevan pykälän 3 momenttia. Voimassa olevan pykälän 4 momentin säännökset viranomaisten muusta kuin kirjanpitoaineistoa koskevasta tarkastusvaltuudesta sisällytettäisiin lakiin uudeksi 62 a §:ksi.

62 a §. Pykälään sisältyisivät voimassa olevan valmisteverotuslain 62 §:n 4 momentin säännökset tulliviranomaisten valtuuksista tarkastusten suorittamista varten.

64 a §. Valmisteverotuslakiin lisättäisiin uusi 64 a §, jonka perusteella tarkastusaineiston esittämisestä ja tarkastuksessa avustamisesta aiheutuvista kustannuksista vastaisi verovelvollinen tai muu tarkastuksen kohteena oleva taho itse. Säännöksellä selkeytettäisiin vallitsevaa tilannetta. Voimassa olevan valmisteverotuslain 62 §:n 1 momenttia, jonka nojalla tarkastettavan on avustettava viranomaisia tarkastuksessa, on käytännössä tulkittu siten, että myös vastuu avustamisesta aiheutuvista kustannuksista on tarkastettavalla itsellään. Vastuukysymys on kuitenkin aiheuttanut epäselvyyksiä tilanteissa, joissa kustannuksia syntyy tarkastettavan aineiston saattamisessa luettavaan tai muutoin tarkastusteknisesti mielekkääseen muotoon. Lakiin sisällytettävän vastuun selkeän määrittelyn vuoksi kirjapitovelvollisella olisi mahdollisuus varautua muutosvelvollisuudesta aiheutuviin kustannuksiin etukäteen.

68 §. Pykälän 2 momenttiin sisällytettäisiin

siin säännös, jonka mukaan valmisteverotarkastuksesta voitaisiin tuomita sakkorangais-
tukseen myös siinä tapauksessa, että kirjanpitoaineistoa ei ole säilytetty lakiehdotuksen 61 §:ssä tarkoitettussa muodossa tai siinä säädettyä vähimmäisaikaa.

69 §. Pykälässä olevaa viranomaisten sallaspitovelvollisuuden rikkomista koskevaa viittausta rikoslakiin muutettaisiin sanamuodoltaan vastaamaan useissa muissa verolaisissa olevaa vastaavaa viittausta.

72 §. Pykälän 2 momentiksi lisättäisiin säännös, jonka mukaan tulliviranomaiselle annettaisiin mahdollisuus antaa verovelvollisia tai muita valmisteveron alaisia tuotteita hallussaan pitäviä henkilöitä velvoittavia määräyksiä silloin, kun on kysymys valmisteveron alaisen tuotteen lastauksesta, kuljetuksesta, siirtämisestä, purkauksesta tai varastoinnista. Säännös mahdollistaisi sen, että tulliviranomainen voisi antaa yksityiskohtaisia määräyksiä esimerkiksi tuotteiden verotonta varastointia koskevista järjestelyistä taikka verottomana siirrettävien tuotteiden kuljetuksesta silloin, kun se katsotaan tarpeelliseksi varaston väärinkäytösten estämiseksi taikka kuljetuksen saamiseksi perille oikealle vastaanottajalle määräjassa. Määräyksiä voitaisiin antaa yleismääräyksinä tai yksittäistapauksissa.

Lisäksi momentissa säädettäisiin tulliviranomaisen oikeudesta asettaa lukko, sinetti tai muu tunnistamismerkki tuotteen päällykseen, kuljetusvälineeseen, varastoon tai muuhun paikkaan silloin, kun se on tarpeen verotuksen toimittamista tai sen valvontaa varten.

Tulliviranomaisen antaman määräyksen laiminlyömisestä voitaisiin määrätä ehdotettavan 33 §:n 1 momentin mukaisesti virhemaksu. Vakavammissa tapauksissa ne tuotteet, joiden osalta verovelvollinen tai se, jolle velvollisuus on määrätty, ei ole noudattanut annettuja määräyksiä, voitaisiin ottaa verovarmuuden turvaamiseksi tulliviranomaisen haltuun ehdotettavan 41 §:n 1 momentin mukaisesti.

73 §. Pykälään tehtäisiin ainoastaan sanonnallinen täsmennys.

2. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen tultua hyväksytyksi ja vahvistetuksi.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

valmisteverotuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 29 päivänä joulukuuta 1994 annetun valmisteverotuslain (1469/1994) 51 §:n 6 momentti, 54 §:n 5 momentti ja 54 a §:n 2 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 54 §:n 5 momentti ja 54 a §:n 2 momentti laissa 900/1995,

muutetaan 7 §:n 1, 2 ja 7 kohta, 8 §, 10 §:n 1, 2 ja 5 momentti, 11 §:n 4 momentti, 12 §:n 1 momentti, 14 §:n 3 ja 4 momentti, 16 §:n 10 kohta, 17, 22 ja 24 §, 33—35 §, 40 §:n 1 momentti, 41 §:n 1 momentti, 9 ja 11 luvun otsikko, 52, 60—62 §, 68 §:n 2 momentti, 69 ja 73 §,

sellaisina kuin niistä ovat 10 §:n 5 momentti, 16 §:n 10 kohta ja 24 § mainituissa laissa 900/1995, 11 §:n 4 momentti laissa 1265/1996, 33 § osaksi mainituissa laissa 900/1995 ja 62 § osaksi mainituissa laissa 1265/1996, sekä

lisätään 7 §:ään uusi 8 kohta, lakiin uusi 10 a ja 15 a §, 16 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainituissa laeissa 900/1995 ja 1265/1996, uusi 5 a ja 10 a kohta, lakiin uusi 18 a ja 22 a § sekä siitä lailla 1556/1995 kumotun 37 §:n tilalle uusi 37 §, 38 §:ään uusi 3 momentti, lakiin uusi 54 b, 54 c, 62 a ja 64 a § sekä 72 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

7 §

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *valtuutetulla varastonpitäjällä* luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, jolle tulliviranomainen on myöntänyt oikeuden ansiotoiminnassaan verottomassa varastossa valmistaa, jalostaa, varastoida, vastaanottaa yhteisöstä tai tuoda varastoon yhteisön ulkopuolelta taikka lähettää tällaisesta varastosta valmisteveron alaisia tuotteita väliaikaisesti valmisteverottomina;

2) *verottomalla varastolla* sellaista tulliviranomaisen hyväksymää paikkaa, jossa valtuutettu varastonpitäjä ansiotoiminnassaan valmistaa, jalostaa, varastoi, vastaanottaa yhteisöstä tai jonne varastonpitäjä tuo yhteisön ulkopuolelta taikka josta tämä lähettää valmisteveron alaisia tuotteita väliaikaisesti valmisteverottomina;

7) *kaukomyynnillä* myyntiä, jossa muu kuin valtuutettu varastonpitäjä, rekisteröity tai rekisteröimätön elinkeinonharjoittaja ostaa toisesta jäsenvaltiosta valmisteveron alaisia tuotteita, jotka myyjä tai joku tämän puolesta lähettää tai kuljettaa suoraan tai toisen jäsenvaltion kautta; myyjällä, joka myy tuotteita Suomeen edellä tarkoitetulla tavalla, on oltava Suomessa *veroedustajana* täällä asuva tai toimiva henkilö, jolle tulliviranomainen on myöntänyt oikeuden suorittaa

valmistevero myyjän puolesta täällä vastaanotetuista tuotteista;

8) *verokaudella* kalenterikuukautta, jolle tullihallitus erityisistä syistä määrää toisin jonkin verovelvollisen osalta.

8 §

Luvan toimia valtuutettuna varastonpitäjänä, rekisteröitynä elinkeinonharjoittajana tai veroedustajana sekä luvan verottoman varaston pitämiseen antaa tullihallitus hakemuksesta. Lupa voidaan myöntää sille, jolla katsotaan olevan riittävät taloudelliset ja muut edellytykset luvassa tarkoitetun toiminnan harjoittamiseen sekä vaadittava luotettavuus. Luvan on oltava voimassa toiminnan alkaessa ja sen aikana. Luvan katsotaan päättyvän, jos luvan haltija asetetaan konkurssiin.

Lupapäätöksessä on vahvistettava ne ehdot, joita luvan haltijan on noudatettava. Lupa voidaan peruuttaa tai sitä voidaan muuttaa, jos siihen on syytä. Tullihallitus voi lupaa peruuttaessaan tai muuttaessaan määrätä siihen liittyviä ehtoja.

Tullihallitus pitää 1 momentissa tarkoitetuista luvansaajista ja verottomista varastoista rekisteriä. Rekisteriin merkitään vastaavat toisten jäsenvaltioiden luovuttamat tiedot. Tullihallituksen tai piiritullikamarin on tarvittaessa annettava rekisteristä tietoja.

10 §

Valtuutettu varastonpitäjä on verovelvollinen verottomasta varastosta kulutukseen luovutetuista tuotteista ja varastossa todetusta verotettavasta hävikistä. Jos valtuutettu varastonpitäjä valmistaa Suomessa tuotteita toisen Suomessa toimivan valtuutetun varastonpitäjän lukuun ja tämän toimeksiannosta, tullihallitus voi hakemuksesta määrätä, että verovelvollinen on toimeksiantaja. Rekisteröity ja rekisteröimätön elinkeinonharjoittaja sekä veroedustaja ovat verovelvollisia vastaanottamistaan tuotteista.

Verovelvollinen yhteisön ulkopuolelta tuotavista tuotteista on tullikoodeksissa tarkoitettu tavaranhaltija tai muu velallinen, jos verovelvollisuus ei määräydy 1 momentin nojalla. Tätä sovelletaan myös siihen, joka rinnastetaan tavaranhaltijaan tai muuhun velalliseen, kun tuotteita tuodaan Suomen valmisteveroalueelle tullikoodeksin 3 artiklassa tarkoitettuna yhteisön tullialueen sellaisesta osasta, joka ei kuulu yhteisön veroalueeseen.

Muissa kuin edellä tässä pykälässä tarkoitetuissa tapauksissa verovelvollinen on se, joka kaupallisessa tarkoituksessa tai muutoin vastaanottaa tai pitää hallussaan valmisteveron alaisia tuotteita ja joka on tuotteita vastaanottaessaan tai hankkiessaan tiennyt tai jonka olisi kohtuudella pitänyt tietää, että tuotteita ei ole asianmukaisesti verotettu Suomessa. Verovelvollisuudesta eräissä tapauksissa säädetään lisäksi 10 a, 11, 12, 18 ja 18 a §:ssä. Verovelvollisuudesta voidaan säätää myös asianomaisessa valmisteverolaissa tästä pykälästä poikkeavalla tavalla.

10 a §

Joka valtuutetun varastonpitäjän konkursiin asettamisen jälkeen luovuttaa varastosta kulutukseen valmisteveron alaisia tuotteita, on velvollinen suorittamaan tuotteista valmisteveron siten kuin tässä laissa säädetään valtuutetusta varastonpitäjästä.

11 §

Milloin yhteisön ulkopuolelle vietävät valmisteveron alaiset tuotteet on asetettu toisessa jäsenvaltiossa tullikoodeksin 91 artiklassa tarkoitettuun ulkoisen passituksen menettelyyn eikä menettelyä päätetä sitä koskevien säännösten mukaisesti, tuotteista on suoritettava valmistevero tämän lain mukaisesti, jos

tuotteet ovat Suomessa tai voidaan olettaa, että ne on täällä kulutettu. Verovelvollinen tällaisista tuotteista on tullikoodeksissa tarkoitettu velallinen.

12 §

Yhteisön ulkopuolelta tuotavista tuotteista suoritettavasta valmisteverosta vastaa 10 §:n 2 momentissa tarkoitettuna verovelvollisen lisäksi se valtuutettu varastonpitäjä, jonka verottomaan varastoon tuotteet siirretään tai johon ne olisi pitänyt siirtää.

3 luku.

Veron määräämisen ajankohta ja verotettavat määrät

14 §

Tämän lain 10 §:n 3 momentissa tarkoitettulle verovelvolliselle vero määrätään verokauden aikana verolliseen tarkoitukseen käytetyistä tuotteista. Verotukseen sovelletaan muutoin, mitä tässä laissa säädetään rekisteröidystä elinkeinonharjoittajasta.

Muissa kuin edellä tässä pykälässä tarkoitetuissa tapauksissa vero määrätään niistä tuotteista, jotka kulloinkin on vastaanotettu tai joista vero on muutoin suoritettava.

15 a §

Jos valtuutetun varastonpitäjän verotonta varastoa koskeva lupa peruutetaan, varastonpitäjän on suoritettava valmistevero verottomassa varastossa luvan päättyessä olevista tuotteista. Valmistevero määrätään tällöin luvan voimassaolon päättymistä seuraavana päivänä voimassa olevien säännösten mukaan. Vero on ilmoitettava ja suoritettava siten kuin 22 §:n 2 momentissa ja 35 §:n 2 momentissa säädetään.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta silloin, kun valtuutettu varastonpitäjä on asetettu konkurssiin.

16 §

Verottomia ovat:

5 a) tuotteet, jotka tulliviranomainen on takavarikoinut tai jotka muuten ovat tullin hallussa; tulliviranomainen voi siirtää tällaiset tuotteet verotta 1, 2 ja 4 kohdassa mainittuihin tarkoituksiin taikka Suomessa hävitettäväksi, käytettäväksi muiden tuotteiden val-

mistukseen tai denaturoitavaksi;

10) jollei tässä laissa toisin säädetä, yksityishenkilön yhteisön ulkopuolelta Suomessa olevalle toiselle yksityishenkilölle lähettämät vähäarvoiset, muut kuin kaupalliset lähettykset alkoholijuomia lukuun ottamatta, yhteisön ulkopuolelta saapuvien moottoriajoneuvojen ja erikoiskonttien mukanaan tuoma polttoaine sekä matkustajatuomisina yhteisön ulkopuolelta tuotavat tuotteet, samoilla edellytyksillä ja samoin rajoituksin kuin näiden tuotteiden tullittomuudesta säädetään;

10 a) yhteisön ulkopuolelta saapuvan, muun kuin 6 kohdassa tarkoitetun vesialuksen polttoainesäiliössä tai varasäiliössä oleva polttoaine, joka on tarkoitettu aluksen omaa käyttöä varten;

17 §

Valtuutetulla varastonpitäjällä on oikeus vähentää verokaudelta suoritettavasta valmisteverosta asianomaisen verokauden aikana verottomaan varaston palautetuista tuotteista suoritettu tai suoritettava valmistevero.

Lisäksi varastonpitäjällä on oikeus vähentää verokaudelta suoritettavasta valmisteverosta sellaisista tuotteista suoritettu tai suoritettava valmistevero, joiden hävikki taikka viranomaisen valvonnassa tai muutoin hyväksyttävällä tavalla tapahtunut hävittäminen voidaan 16 §:n 5 kohdassa tarkoitettujen syiden vuoksi hyväksyä verottomaksi. Vähennystä ei kuitenkaan voi tehdä hävikistä, joka johtuu tuotteen perusominaisuuksista.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetun vähennyksen saa tehdä se varastonpitäjä, joka on suorittanut tuotteista valmisteveron tai on velvollinen sen suorittamaan. Jos 1 ja 2 momentissa tarkoitettua vähennystä ei voida tehdä täysimääräisenä verokaudelta suoritettavaa veroa laskettaessa, varastonpitäjä saa vähentää vähentämättä jääneen määrän kuluvan vuoden seuraavilta tai seuraavan kalenterivuoden verokausilta tehtävissä veroilmoituksissa.

18 a §

Yksityishenkilö saa omaa käyttöönsä varten verotta vastaanottaa toisesta jäsenvaltiosta toisen yksityishenkilön vastikkeetta lähettämiä tupakkatuotteita ja alkoholijuomia enintään seuraavat määrät:

tupakkatuotteita:

— 300 kappaletta savukkeita tai 150 kap-

paletta pikkusikareita (yksittäispaino enintään 3 grammaa) tai 75 kappaletta sikareita tai 400 grammaa piippu- ja savuketupakkaa; alkoholijuomia:

— 1 litra tislattuja, väkeviä alkoholijuomia, joiden alkoholipitoisuus ylittää 22 tilavuusprosenttia

— 3 litraa tislattuja, väkeviä alkoholijuomia ja aperitiivejä, jotka ovat viini- tai alkoholipohjaisia ja joiden alkoholipitoisuus on enintään 22 tilavuusprosenttia, tai kuohuviinejä tai väkeviä viinejä

— 5 litraa hiilihapottomia viinejä

— 15 litraa olutta.

Joka vastaanottaa tupakkatuotteita tai alkoholijuomia enemmän kuin 1 momentissa säädetään verottomaksi, on velvollinen suorittamaan ylimenevältä osalta valmisteveron, jonka perusteesta ja määrästä säädetään asianomaisessa valmisteverolaissa.

22 §

Valtuutetun varastonpitäjän, rekisteröidyn elinkeinonharjoittajan ja veroedustajan on annettava veroilmoitus kultakin verokaudelta viimeistään verokautta seuraavan kalenterikuukauden 18. päivänä.

Muun verovelvollisen on annettava veroilmoitus kahden arkipäivän kuluessa siitä, kun tuotteet on vastaanotettu tai veron suorittamisvelvollisuus on muutoin syntynyt tämä päivä mukaanluettuna. Arkipäiväksi ei katsota arkilauantaita.

Tullihallitus voi erityisistä syistä määrätä veroilmoituksen annettavaksi muuna kuin 1 ja 2 momentissa säädettyinä ajankohtana jonkin verovelvollisen osalta.

22 a §

Veroilmoitus on toimitettava 25 §:ssä tarkoitettulle piiritullikamarille.

Postitse saapunut veroilmoitus katsotaan oikeaan aikaan annetuksi, jos veroilmoituksen sisältävä postilähetys on säädetyssä määräjassa jätetty postiin piiritullikamarille osoitettuna.

24 §

Yksityishenkilöiden mukanaan tuomat tai vastaanottamat verotettavat tuotteet on ilmoitettava verotettaviksi ja niiden verotus on toimitettava sen mukaan kuin tullihallitus määrää.

33 §

Jos 32 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tar-

koitettu menettely koskee valmisteverotusta, jossa veroa ei määrätä maksettavaksi tai jossa veron määrä on vähäinen eikä veronkorotusta ole määrätty taikka jos tässä laissa tai asianomaisessa valmisteverolaissa tai näiden nojalla annetussa asetuksessa tai näihin säännöksiin perustuvassa tulliviranomaisen päätöksessä tai määräyksessä tarkoitettu ilmoittamisvelvollisuus tai muu velvollisuus on laiminlyöty, voidaan määrätä *virhemaksua* vähintään 100 markkaa ja enintään 30 000 markkaa.

Jos valmisteveron palautuksen saamiseksi on annettu puutteellisia tai vääriä tietoja, voidaan määrätä virhemaksua vähintään 100 markkaa ja enintään 50 000 markkaa.

34 §

Mitä tässä laissa säädetään veronoikaisuista, jälkiverotuksesta, veronkorotuksesta ja virhemaksusta, koskee soveltuvin osin myös hakemuksesta suoritettuja veronpalautuksia ja 39 §:n 1 momentissa tarkoitettua korkoa.

35 §

Valtuutetun varastonpitäjän, rekisteröidyn elinkeinonharjoittajan ja veroedustajan on maksettava verokaudelta suoritettava valmistevero viimeistään verokautta seuraavan kalenterikuukauden 27. päivänä. Jos määräpäivä on pyhäpäivä tai arkilauantai, valmisteveron saa maksaa ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Muissa kuin 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa valmistevero on maksettava kymmenen arkipäivän kuluessa siitä, kun tuotteet on vastaanotettu tai veron suorittamisvelvollisuus on muutoin syntynyt tämä päivä mukaanluettuna. Arkipäiväksi ei katsota arkilauantaita.

Tullihallitus voi erityisistä syistä määrätä veron maksettavaksi muuna kuin 1 ja 2 momentissa säädettyinä ajankohtana jonkin verovelvollisen osalta.

Jos verovelvollinen ei ole saanut verotuspäätöstä tiedoksi ennen tässä pykälässä tarkoitettua määräajan päättymistä, valmistevero on suoritettava veroilmoituksen tai verovelvollisen kirjanpidon mukaisena.

37 §

Jos verovelvollinen ei ole suorittanut valmisteveroa säädettyssä määräajassa, suorittamatta jääneelle verolle lasketaan veronlisäystä.

Jos verovelvollinen suorittaa veron määrä-

ajan jälkeen ilman maksuunpanoa, hänen on oma-aloitteisesti maksettava samalla veronlisäystä. Jos veronlisäystä ei makseta oma-aloitteisesti, veroviranomainen määrää veronlisäyksen.

Veronlisäys lasketaan siten kuin veronlisäyksestä ja viivekorosta annetussa laissa (1556/1995) säädetään.

38 §

Maksuunpanulle, maksettavaksi erääntyneelle maksamattomalle valmisteverolle on suoritettava viivekorkoa, joka lasketaan siten kuin veronlisäyksestä ja viivekorosta annetussa laissa säädetään.

40 §

Valmistevero määrätään tuoteryhmittäin veron perusteena olevalta yksiköltä jättämällä täyden yksikön yli menevät osat huomioon ottamatta. Täyden yksikön yli menevät osat otetaan kuitenkin huomioon määrättäessä veroa yksityishenkilöiden mukanaan tuomille tai vastaanottamille verotettaville tuotteille.

41 §

Tulliviranomaisella on oikeus ottaa haltuunsa valmisteveron alaiset tuotteet, joita ei ole asianmukaisesti ilmoitettu verotettaviksi tai joihin ei ole muutoin sovellettu valmisteverotusta koskevia säännöksiä taikka tulliviranomaisen näiden säännösten nojalla antamia päätöksiä ja määräyksiä.

9 luku.

Ennakkoratkaisu

11 luku.

Huojennus ja maksunlykkäys

12 luku.

Tuotteiden siirtäminen

52 §

Valtuutetun varastonpitäjän on siirrettävä yhteisöstä vastaanottamansa tai yhteisön ulkopuolelta tuomansa väliaikaisesti valmisteverottomat tuotteet verottomaan varastoon. Yhteisön ulkopuolelta tuotavien tuotteiden

siirron on tapahduttava tullin valvonnassa.

54 b §

Sen, joka lähettää tai vastaanottaa tässä luvussa tarkoitettulla tavalla valmisteveron alaisia tuotteita, on annettava tuotteiden lähettämisestä tai vastaanottamisesta tieto tulliviranomaiselle sen mukaan kuin tullihallitus määrää.

54 c §

Saateasiakirjasta ja tässä luvussa tarkoitettua tuotteiden siirtämiseen liittyvästä menettelystä voidaan antaa tarkempia säännöksiä asetuksella.

60 §

Valtuutetun varastonpitäjän on pidettävä valmisteverotusta varten sellaista kirjanpitoa, josta käy selville verottomassa varastossa valmistettujen, jalostettujen, varastoitujen ja vastaanotettujen sekä varastosta lähetettyjen ja sieltä kulutukseen luovutettujen tuotteiden määrät sekä muut valmisteveron määräämistä ja verotuksen valvontaa varten tarvittavat tiedot. Verotonta varastoa koskeva kirjanpitoaineisto on säilytettävä Suomessa.

Muun verovelvollisen sekä sen, joka Suomesta kaukomyynnillä myy valmisteveron alaisia tuotteita toiseen jäsenvaltioon, on pidettävä sellaista kirjanpitoa, josta käy selville vastaanotettujen, hallussa pidettyjen, siirrettyjen ja myytyjen tuotteiden määrät sekä muut valmisteveron määräämistä ja verotuksen valvontaa varten tarvittavat tiedot.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, koskee soveltuvin osin myös varastonpitäjän tai muun verovelvollisen Suomessa olevan sivuliikkeen edustajaa.

Sen, joka on hankkinut valmisteveron alaisia tuotteita verotta tässä laissa tai asianomaisessa valmisteverolaissa verottomaksi säädettyyn tarkoitukseen, on pidettävä valmisteverotusta varten sellaista kirjanpitoa, josta käy selville verotta hankittujen tuotteiden määrät, tuotteiden käyttö ja varaston määrät.

61 §

Edellä 60 §:ssä tarkoitettu kirjanpitoaineisto, mukaan lukien tositteet, saate- ja vakuusasiakirjat liitteineen sekä muut verotusta varten tarvittavat tiedot ja asiakirjat, on tehtävä selväkielisessä kirjallisessa muodossa tai koneelliselle tietovälineelle, josta se on muutettavissa selväkieliseen kirjalliseen muotoon

tai yleisesti käytössä olevaan tallennusmuotoon.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu aineisto on säilytettävä neljän kalenterivuoden ajan. Jos aineisto on sekä selväkielisessä kirjallisessa muodossa että koneellisella tietovälineellä, se on säilytettävä molemmissa muodoissa edellä säädetyn määräjän.

62 §

Verovelvollisen on pyydetäessä esitettävä asianomaiselle veroviranomaiselle tai tämän määräämälle asiantuntevalle ja esteettömälle henkilölle tarkastusta varten kirjanpitoaineistonsa, kirjeenvaihtonsa ja muut verotuksessa tarpeelliset tiedot pyydytyssä muodossa. Jos tarkastettava aineisto on säilytetty koneellisella tietovälineellä, verovelvollisen on pyydetäessä saatettava aineisto selväkieliseen kirjalliseen muotoon tai yleisesti käytössä olevaan tallennusmuotoon. Verovelvollisen on myös esitettävä tarkastajalle varastonsa ja muut tilansa sekä asetettava tarvittavat tilat ja laitteet tarkastuksen suorittamista varten ja muutoinkin avustettava tarkastuksessa.

Tarkastusta suorittavalla henkilöllä on oikeus viedä tarkastettava aineisto tai siitä valmistettu jäljennös pois verovelvollisen tiloista muualla tapahtuvaa tarkastusta varten, jos se on mahdollista aiheuttamatta kohtuutonta häirtää verovelvolliselle. Aineisto on palautettava verovelvolliselle heti, kun sitä ei enää tarvita tarkastuksen suorittamista varten.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään, koskee soveltuvin osin myös verovelvollisen Suomessa olevan sivuliikkeen edustajaa ja sitä, joka on tämän lain tai asianomaisen valmisteverolain nojalla hankkinut verotta valmisteveron alaisia tuotteita.

Jokaisen on pyynnöstä annettava tulliviranomaiselle tietoja valmisteveron alaisten tuotteiden ostoista, hallussapidosta, siirroista ja myynneistä.

62 a §

Tulliviranomaisella on oikeus päästä varastoihin ja muihin tiloihin, joissa pidetään hallussa tai kaupallisessa tarkoituksessa käsitellään valmisteveron alaisia tuotteita, ja suorittaa tarpeellinen tarkastus.

Tulliviranomaisella on oikeus pysäyttää kulkuneuvo ja tarkastaa se.

64 a §

Sen, joka on 62 ja 64 §:ssä tarkoitettulla

tavalla velvollinen esittämään ja antamaan veroviranomaiselle valmisteverotusta koskevia tietoja tai avustamaan tarkastuksessa, on suoritettava nämä toimenpiteet omalla kustannuksellaan.

68 §

Joka viranomaisen kehotuksesta huolimatta jättää asianmukaisesti täyttämättä 22, 60—62 §:ssä, 64 §:n 1 momentissa tai 73 §:ssä säädetyn velvollisuuden, on tuomitava *valmisteverorikkomuksesta* sakkoon.

69 §

Rangaistus 66 ja 67 §:ssä säädetyn salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 40 luvun 5 §:n mukaan tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

72 §

Tulliviranomaisella on oikeus antaa valmisteveron alaisen tuotteen purkausta, lastausta, kuljetusta, vastaanottamista, varastointia ja lähettämistä koskevia määräyksiä sekä asettaa valmisteveron alaisen tuotteen päällykseen, kuljetusvälineeseen taikka varastoon lukko, sinetti tai muu tunnistemerkki, jos se on tarpeen verotusta tai sen valvontaa varten.

73 §

Sen, joka pitää hallussaan valmisteveron alaisia tuotteita, on vaadittaessa annettava tuotteista tulliviranomaiselle näytteitä, jotka ovat tarpeen verotusta ja sen valvontaa varten.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Helsingissä 23 päivänä lokakuuta 1998

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ministeri *Jouko Skinnari*

Laki

valmisteverotuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 29 päivänä joulukuuta 1994 annetun valmisteverotuslain (1469/1994) 51 §:n 6 momentti, 54 §:n 5 momentti ja 54 a §:n 2 momentti,
 sellaisina kuin niistä ovat 54 §:n 5 momentti ja 54 a §:n 2 momentti laissa 900/1995,
muutetaan 7 §:n 1, 2 ja 7 kohta, 8 §, 10 §:n 1, 2 ja 5 momentti, 11 §:n 4 momentti, 12 §:n 1 momentti, 14 §:n 3 ja 4 momentti, 16 §:n 10 kohta, 17, 22 ja 24 §, 33—35 §, 40 §:n 1 momentti, 41 §:n 1 momentti, 9 ja 11 luvun otsikko, 52, 60—62 §, 68 §:n 2 momentti, 69 ja 73 §,
 sellaisina kuin niistä ovat 10 §:n 5 momentti, 16 §:n 10 kohta ja 24 § mainitussa laissa 900/1995, 11 §:n 4 momentti laissa 1265/1996, 33 § osaksi mainitussa laissa 900/1995 ja 62 § osaksi mainitussa laissa 1265/1996, sekä
lisätään 7 §:ään uusi 8 kohta, lakiin uusi 10 a ja 15 a §, 16 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainituissa laeissa 900/1995 ja 1265/1996, uusi 5 a ja 10 a kohta, lakiin uusi 18 a ja 22 a § sekä siitä lailla 1556/1995 kumotun 37 §:n tilalle uusi 37 §, 38 §:ään uusi 3 momentti, lakiin uusi 54 b, 54 c, 62 a ja 64 a § sekä 72 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

7 §

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *valtuutetulla varastonpitäjällä* luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, jolle tulliviranomainen on myöntänyt oikeuden ansiotoiminnassaan verottomassa varastossa valmistaa, jalostaa, varastoida, yhteisöstä tai sen ulkopuolelta vastaanottaa ja sanotusta varastosta lähettää valmisteveron alaisia tuotteita väliaikaisesti valmisteverottomina;

2) *verottomalla varastolla* sellaista tulliviranomaisen hyväksymää paikkaa, jossa valtuutettu varastonpitäjä ansiotoiminnassaan valmistaa, jalostaa, varastoi tai vastaanottaa tai josta tämä lähettää valmisteveron alaisia tuotteita väliaikaisesti valmisteverottomina;

7) *kaukomyynnillä* myyntiä, jossa muu kuin valtuutettu varastonpitäjä tai rekisteröity tai rekisteröimätön elinkeinonharjoittaja ostaa toisesta jäsenvaltiosta valmisteveron alaisia tuotteita, jotka myyjä tai joku tämän puolesta lähettää tai kuljettaa suoraan tai toisen jäsenvaltion kautta; myyjällä, joka myy tuotteita Suomeen edellä tarkoitetulla tavalla on oltava Suomessa *veroedustajana* täällä asuva tai toimiva henkilö, jolle tulliviranomainen on myöntänyt oikeuden suorittaa valmisteveron myyjän puolesta täällä vas-

Ehdotus

7 §

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *valtuutetulla varastonpitäjällä* luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, jolle tulliviranomainen on myöntänyt oikeuden ansiotoiminnassaan verottomassa varastossa valmistaa, jalostaa, varastoida, *vastaanottaa yhteisöstä tai tuoda varastoon yhteisön ulkopuolelta taikka lähettää tällaisesta varastosta valmisteveron alaisia tuotteita väliaikaisesti valmisteverottomina*;

2) *verottomalla varastolla* sellaista tulliviranomaisen hyväksymää paikkaa, jossa valtuutettu varastonpitäjä ansiotoiminnassaan valmistaa, jalostaa, varastoi, *vastaanottaa yhteisöstä tai jonne varastonpitäjä tuo yhteisön ulkopuolelta taikka josta tämä lähettää valmisteveron alaisia tuotteita väliaikaisesti valmisteverottomina*;

7) *kaukomyynnillä* myyntiä, jossa muu kuin valtuutettu varastonpitäjä, rekisteröity tai rekisteröimätön elinkeinonharjoittaja ostaa toisesta jäsenvaltiosta valmisteveron alaisia tuotteita, jotka myyjä tai joku tämän puolesta lähettää tai kuljettaa suoraan tai toisen jäsenvaltion kautta; myyjällä, joka myy tuotteita Suomeen edellä tarkoitetulla tavalla, on oltava Suomessa *veroedustajana* täällä asuva tai toimiva henkilö, jolle tulliviranomainen on myöntänyt oikeuden suorittaa valmistevero myyjän puolesta täällä vastaan-

Voimassa oleva laki

taanotetuista tuotteista.

8 §

Luvan toimia valtuutettuna varastonpitäjänä *tai* rekisteröitynä elinkeinonharjoittajana taikka veroedustajana sekä luvan verottoman varaston pitämiseen antaa tullihallitus hakemuksesta.

Lupapäätöksessä on vahvistettava ne ehdot, joita luvan saamiseksi on noudatettava. Lupa voidaan peruuttaa, milloin siihen on syytä.

Tullihallitus pitää 1 momentissa tarkoitettuja verovelvollisista ja verottomista varastoista rekisteriä. Rekisteriin merkitään vastaavat toisten jäsenvaltioiden luovuttamat tiedot. Tullihallituksen tai piiritullikamarin on tarvittaessa annettava rekisteristä tietoja.

10 §

Verovelvollisia ovat valtuutettu varastonpitäjä, rekisteröity ja rekisteröimätön elinkeinonharjoittaja sekä veroedustaja, jolle asianomaisessa valmisteverolaissa toisin säädetä. Milloin valtuutettu varastonpitäjä Suomessa valmistaa tuotteita toisen Suomessa toimivan valtuutetun varastonpitäjän lukuun ja tämän toimeksiannosta, tullihallitus voi hakemuksesta määrätä, että verovelvollinen on toimeksiantaja.

Verovelvollinen on myös muu kuin valtuutettu varastonpitäjä, rekisteröity tai rekisteröimätön elinkeinonharjoittaja, joka tuo yhteisön ulkopuolelta valmisteveron alaisia tuotteita.

Ehdotus

otetuista tuotteista;

8) *verokaudella kalenterikuukautta, jollei tullihallitus erityisistä syistä määrää toisin jonkin verovelvollisen osalta.*

8 §

Luvan toimia valtuutettuna varastonpitäjänä, rekisteröitynä elinkeinonharjoittajana *tai* veroedustajana sekä luvan verottoman varaston pitämiseen antaa tullihallitus hakemuksesta. *Lupa voidaan myöntää sille, jolla katsotaan olevan riittävät taloudelliset ja muut edellytykset luvassa tarkoitetun toiminnan harjoittamiseen sekä vaadittava luotettavuus. Luvan on oltava voimassa toiminnan alkaessa ja sen aikana. Luvan katsotaan päättyvän, jos luvan haltija asetetaan konkurssiin.*

Lupapäätöksessä on vahvistettava ne ehdot, joita luvan *haltijan* on noudatettava. Lupa voidaan peruuttaa *tai sitä voidaan muuttaa, jos* siihen on syytä. Tullihallitus voi lupaa peruuttaessaan *tai muuttaessaan määrätä siihen liittyviä ehtoja.*

Tullihallitus pitää 1 momentissa tarkoitettuja *luvansaajista* ja verottomista varastoista rekisteriä. Rekisteriin merkitään vastaavat toisten jäsenvaltioiden luovuttamat tiedot. Tullihallituksen tai piiritullikamarin on tarvittaessa annettava rekisteristä tietoja.

10 §

Valtuutettu varastonpitäjä on verovelvollinen verottomasta varastosta kulutukseen luovutetuista tuotteista ja varastossa todetusta verotettavasta hävikistä. Jos valtuutettu varastonpitäjä valmistaa Suomessa tuotteita toisen Suomessa toimivan valtuutetun varastonpitäjän lukuun ja tämän toimeksiannosta, tullihallitus voi hakemuksesta määrätä, että verovelvollinen on toimeksiantaja. *Rekisteröity ja rekisteröimätön elinkeinonharjoittaja sekä veroedustaja ovat verovelvollisia vastaanottamistaan tuotteista.*

Verovelvollinen yhteisön ulkopuolelta tuotavista tuotteista on tullikoodeksissa tarkoitettu tavaranhaltija tai muu velallinen, jos verovelvollisuus ei määräydy 1 momentin nojalla. Tätä sovelletaan myös siihen, joka rinnastetaan tavaranhaltijaan tai muuhun velalliseen, kun tuotteita tuodaan Suomen valmisteveroalueelle tullikoodeksin 3 artiklassa

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Muissa kuin tässä pykälässä tarkoitetuissa tapauksissa verovelvollinen Suomessa verotamattomista tuotteista on se, joka *täällä* kaupallisessa tarkoituksessa pitää tuotteita hallussaan tai joka *täällä* vastaanottaa toisesta jäsenvaltiosta vastiketta vastaan lähetettyjä tuotteita.

tarkoitetun yhteisön tullialueen sellaisesta osasta, joka ei kuulu yhteisön veroalueeseen.

Muissa kuin *edellä* tässä pykälässä tarkoitetuissa tapauksissa verovelvollinen on se, joka kaupallisessa tarkoituksessa *tai muutoin vastaanottaa* tai pitää hallussaan valmisteveron alaisia tuotteita *ja joka on tuotteita vastaanottaessaan tai hankkiessaan tiennyt tai jonka olisi kohtuudella pitänyt tietää, että tuotteita ei ole asianmukaisesti verotettu Suomessa.* Verovelvollisuudesta eräissä tapauksissa säädetään lisäksi 10 a, 11, 12, 18 ja 18 a §:ssä. Verovelvollisuudesta voidaan säätää myös *asianomaisessa valmistevero-laissa tästä pykälästä poikkeavalla tavalla.*

10 a §

Joka valtuutetun varastonpitäjän konkursiin asettamisen jälkeen luovuttaa varastosta kulutukseen valmisteveron alaisia tuotteita, on velvollinen suorittamaan tuotteista valmisteveron siten kuin tässä laissa säädetään valtuutetusta varastonpitäjästä.

11 §

Mitä tässä pykälässä säädetään, koskee soveltuvin osin tuotteita, jotka tuodaan yhteisön ulkopuolelta. Verovelvollinen tuotteista on tällöin se, joka tullia koskevien säännösten nojalla vastaa suoritettavasta tullivielasta tai vastaisi siitä, jos yhteisön tullikoodeksin 3 artiklassa tarkoitettua tullialueelta, mutta veroalueen ulkopuolelta tuotavat tuotteet tuotaisiin tullialueen ulkopuolelta.

Milloin yhteisön ulkopuolelle vietävät valmisteveron alaiset tuotteet on asetettu toisessa jäsenvaltiossa tullikoodeksin 91 artiklassa tarkoitettuun ulkoisen passituksen menettelyyn eikä menettelyä päätetä sitä koskevien säännösten mukaisesti, tuotteista on suoritettava valmistevero tämän lain mukaisesti, jos tuotteet ovat Suomessa tai voidaan olettaa, että ne on täällä kulutettu. Verovelvollinen tällaisista tuotteista on tullikoodeksissa tarkoitettu velallinen.

12 §

Siirrettäessä yhteisön ulkopuolelta tuotavia valmisteveron alaisia tuotteita väliaikaisesti valmisteverottomina valtuutetun varastonpitäjän verottomaan varastoon tuotteista suoritettavasta valmisteverosta vastaa valtuutettu varastonpitäjä.

12 §

Yhteisön ulkopuolelta tuotavista tuotteista suoritettavasta valmisteverosta vastaa 10 §:n 2 momentissa tarkoitettun verovelvollisen lisäksi se valtuutettu varastonpitäjä, jonka verottomaan varastoon tuotteet siirretään tai johon ne olisi pitänyt siirtää.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 luku.

3 luku.

Veron määrittämisen ajankohta ja verotettavat määrät

Veron määrittämisen ajankohta ja verotettavat määrät

14 §

Edellä 1 ja 2 momentissa mainitulla verokaudella tarkoitetaan kalenterikuukautta.

Muissa kuin edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa vero määrätään niistä tuotteista, jotka kulloinkin on vastaanotettu tai joista vero muutoin on suoritettava.

Tämän lain 10 §:n 3 momentissa tarkoitettulle verovelvolliselle vero määrätään verokauden aikana verolliseen tarkoitukseen käytetyistä tuotteista. Verotukseen sovelletaan muutoin, mitä tässä laissa säädetään rekisteröidystä elinkeinonharjoittajasta.

Muissa kuin edellä tässä pykälässä tarkoitetuissa tapauksissa vero määrätään niistä tuotteista, jotka kulloinkin on vastaanotettu tai joista vero on muutoin suoritettava.

15 a §

Jos valtuutetun varastonpitäjän verotonta varastoa koskeva lupa peruutetaan, varastonpitäjän on suoritettava valmistevero verottomassa varastossa luvan päättyessä olevista tuotteista. Valmistevero määrätään tällöin luvan voimassaolon päättymistä seuraavana päivänä voimassa olevien säännösten mukaan. Vero on ilmoitettava ja suoritettava siten kuin 22 §:n 2 momentissa ja 35 §:n 2 momentissa säädetään.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta silloin, kun valtuutettu varastonpitäjä on asetettu konkurssiin.

16 §

Verottomia ovat:

5 a) tuotteet, jotka tulliviranomainen on takavarikoinut tai jotka muuten ovat tullin hallussa; tulliviranomainen voi siirtää tällaiset tuotteet verotta 1, 2 ja 4 kohdassa mainittuihin tarkoituksiin taikka Suomessa hävitettäviksi, käytettäväiksi muiden tuotteiden valmistukseen tai denaturoitavaksi;

10) mikäli tässä laissa ei toisin säädetä, yksityishenkilön yhteisön ulkopuolelta Suomessa olevalle toiselle yksityishenkilölle lähettämät vähäarvoiset, ei-kaupalliset lähetykset alkoholijuomia sisältäviä lähetyksiä lukuun ottamatta, yhteisön ulkopuolelta tulevien moottoriajoneuvojen ja vesialusten mukanaan tuoma polttoaine sekä matkustajatu-

10) jollei tässä laissa toisin säädetä, yksityishenkilön yhteisön ulkopuolelta Suomessa olevalle toiselle yksityishenkilölle lähettämät vähäarvoiset, muut kuin kaupalliset lähetykset alkoholijuomia lukuun ottamatta, yhteisön ulkopuolelta saapuvien moottoriajoneuvojen ja erikoiskonttien mukanaan tuoma polttoaine sekä matkustajatuomisina yhteisön

Voimassa oleva laki

misina yhteisön ulkopuolelta tuotavat tuotteet, samoilla edellytyksillä ja samoin rajoituksin kuin näiden tuotteiden tullittomuudesta säädetään tai määrätään; sekä

Ehdotus

ulkopuolelta tuotavat tuotteet, samoilla edellytyksillä ja samoin rajoituksin kuin näiden tuotteiden tullittomuudesta säädetään;

10 a) yhteisön ulkopuolelta saapuvan, muun kuin 6 kohdassa tarkoitetun vesialuksen polttoainesäiliössä tai varasäiliössä oleva polttoaine, joka on tarkoitettu aluksen omaa käyttöä varten;

17 §

Valtuutetulla varastonpitäjällä on oikeus vähentää verokaudelta suoritettavasta valmisteverosta asianomaisen verokauden aikana verottomaan varastoon palautetuista samoin kuin viranomaisen valvonnassa tai muutoin hyväksyttävällä tavalla hävitetyistä valmisteveron alaisista tuotteista suoritettu valmistevero. Hävitetyistä tuotteista suoritettu vero voidaan kuitenkin vähentää vain siinä tapauksessa, että hävitys tapahtuu 16 §:n 5 kohdassa tarkoitettujen syiden vuoksi.

17 §

Valtuutetulla varastonpitäjällä on oikeus vähentää verokaudelta suoritettavasta valmisteverosta asianomaisen verokauden aikana verottomaan varastoon palautetuista tuotteista suoritettu tai suoritettava valmistevero.

Lisäksi varastonpitäjällä on oikeus vähentää verokaudelta suoritettavasta valmisteverosta sellaisista tuotteista suoritettu tai suoritettava valmistevero, joiden hävikki taikka viranomaisen valvonnassa tai muutoin hyväksyttävällä tavalla tapahtunut hävittäminen voidaan 16 §:n 5 kohdassa tarkoitettujen syiden vuoksi hyväksyä verottomaksi. Vähennystä ei kuitenkaan voi tehdä hävikistä, joka johtuu tuotteen perusominaisuuksista.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettua vähennyksen saa tehdä se varastonpitäjä, joka on suorittanut tuotteista valmisteveron tai on velvollinen sen suorittamaan. Jos 1 ja 2 momentissa tarkoitettua vähennystä ei voida tehdä täysimääräisenä verokaudelta suoritettavaa veroa laskettaessa, varastonpitäjä saa vähentää vähentämättä jääneen määrän kuluvan vuoden seuraavilta tai seuraavan kalenterivuoden verokausilta tehtävissä veroilmoituksissa.

18 a §

Yksityishenkilö saa omaa käyttöönsä varten verotta vastaanottaa toisesta jäsenvaltiosta toisen yksityishenkilön vastikkeetta lähettämiä tupakkatuotteita ja alkoholijuomia enintään seuraavat määrät:

tupakkatuotteita:

— 300 kappaletta savukkeita tai 150 kap-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

22 §

Valtuutetun varastonpitäjän, rekisteröidyn elinkeinonharjoittajan ja veroedustajan on annettava veroilmoitus kultakin verokaudelta viimeistään verokautta seuraavan kuukauden 18. päivänä.

Muun verovelvollisen on annettava veroilmoitus kolmen arkipäivän kuluessa siitä, kun tuotteet on vastaanotettu. Arkipäiväksi ei katsota arkilauantaita.

Veroilmoitus on toimitettava 25 §:ssä tarkoitettulle piiritullikamarille.

Postitse saapunut veroilmoitus katsotaan oikeaan aikaan annetuksi, jos veroilmoituksen sisältävä postilähetys on säädettyssä määräajassa jätetty postiin piiritullikamarille osoitettuna.

24 §

Yksityishenkilöiden mukanaan tuomat verotettavat tuotteet on ilmoitettava, ja niiden verotus on toimitettava sen mukaan kuin tullihallitus määrää.

paletta pikkusikareita (yksittäispaino enintään 3 grammaa) tai 75 kappaletta sikareita tai 400 grammaa piippu- ja savuketupakkaa; alkoholijuomia:

— 1 litra tislattuja, väkeviä alkoholijuomia, joiden alkoholipitoisuus ylittää 22 tilavuusprosenttia

— 3 litraa tislattuja, väkeviä alkoholijuomia ja aperitiivejä, jotka ovat viini- tai alkoholipohjaisia ja joiden alkoholipitoisuus on enintään 22 tilavuusprosenttia, tai kuohuviinejä tai väkevöityjä viinejä

— 5 litraa hiilihapottomia viinejä

— 15 litraa olutta.

Joka vastaanottaa tupakkatuotteita tai alkoholijuomia enemmän kuin 1 momentissa säädetään verottomaksi, on velvollinen suorittamaan ylimenevältä osalta valmisteveron, jonka perusteesta ja määrästä säädetään asianomaisessa valmisteverolaissa.

22 §

Valtuutetun varastonpitäjän, rekisteröidyn elinkeinonharjoittajan ja veroedustajan on annettava veroilmoitus kultakin verokaudelta viimeistään verokautta seuraavan kalenterikuukauden 18. päivänä.

Muun verovelvollisen on annettava veroilmoitus kahden arkipäivän kuluessa siitä, kun tuotteet on vastaanotettu tai veron suorittamisvelvollisuus on muutoin syntynyt tämä päivä mukaanluettuna. Arkipäiväksi ei katsota arkilauantaita.

Tullihallitus voi erityisistä syistä määrätä veroilmoituksen annettavaksi muuna kuin 1 ja 2 momentissa säädettyinä ajankohtana jonkin verovelvollisen osalta.

22 a §

Veroilmoitus on toimitettava 25 §:ssä tarkoitettulle piiritullikamarille.

Postitse saapunut veroilmoitus katsotaan oikeaan aikaan annetuksi, jos veroilmoituksen sisältävä postilähetys on säädettyssä määräajassa jätetty postiin piiritullikamarille osoitettuna.

24 §

Yksityishenkilöiden mukanaan tuomat tai vastaanottamat verotettavat tuotteet on ilmoitettava verotettaviksi ja niiden verotus on toimitettava sen mukaan kuin tullihallitus

Voimassa oleva laki

Ehdotus

33 §

Jos 32 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettu menettely koskee valmisteverotusta, jossa veroa ei määrätä maksettavaksi tai jossa veron määrä on vähäinen, eikä veronkorotusta ole määrätty, taikka jos tässä laissa tai asianomaisessa valmisteverolaissa taikka näiden nojalla annetussa asetuksessa tarkoitettu ilmoitusvelvollisuus tai muu velvollisuus on laiminlyöty, voidaan kantaa virhemaksua vähintään 50 markkaa ja enintään 15 000 markkaa.

Jos valmisteveron palautuksen saamiseksi on annettu puutteellisia tai vääriä tietoja, voidaan kantaa virhemaksua vähintään 50 markkaa ja enintään 50 000 markkaa.

34 §

Mitä tässä laissa on säädetty veronoikaisusta, jälkiverotuksesta, veronkorotuksesta ja virhemaksusta, koskee soveltuvin osin myös hakemuksesta suoritettuja veronpalautuksia.

35 §

Valtuutetun varastonpitäjän, rekisteröidyn elinkeinonharjoittajan ja veroedustajan on maksettava verokaudelta suoritettava valmistevero viimeistään verokautta seuraavan kuukauden 27. päivänä. Jos määräpäivä on pyhäpäivä tai arkilauantai, saa valmisteveron suorittaa ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Muissa kuin 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa valmistevero on maksettava 22 §:n 2 momentissa mainitussa määräajassa.

Jos verovelvollinen ei ole saanut verotuspäätöstä tiedoksi ennen edellä säädetyn määräajan päättymistä, valmistevero on suoritettava veroilmoituksen tai verovelvollisen kirjanpidon mukaisena.

määrää.

33 §

Jos 32 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettu menettely koskee valmisteverotusta, jossa veroa ei määrätä maksettavaksi tai jossa veron määrä on vähäinen eikä veronkorotusta ole määrätty taikka jos tässä laissa tai asianomaisessa valmisteverolaissa tai näiden nojalla annetussa asetuksessa tai näihin säännöksiin perustuvassa tulliviranomaisen päätöksessä tai määräyksessä tarkoitettu ilmoitusvelvollisuus tai muu velvollisuus on laiminlyöty, voidaan määrätä virhemaksua vähintään 100 markkaa ja enintään 30 000 markkaa.

Jos valmisteveron palautuksen saamiseksi on annettu puutteellisia tai vääriä tietoja, voidaan määrätä virhemaksua vähintään 100 markkaa ja enintään 50 000 markkaa.

34 §

Mitä tässä laissa säädetään veronoikaisusta, jälkiverotuksesta, veronkorotuksesta ja virhemaksusta, koskee soveltuvin osin myös hakemuksesta suoritettuja veronpalautuksia ja 39 §:n 1 momentissa tarkoitettua korkoa.

35 §

Valtuutetun varastonpitäjän, rekisteröidyn elinkeinonharjoittajan ja veroedustajan on maksettava verokaudelta suoritettava valmistevero viimeistään verokautta seuraavan kalenterikuukauden 27. päivänä. Jos määräpäivä on pyhäpäivä tai arkilauantai, valmisteveron saa maksaa ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Muissa kuin 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa valmistevero on maksettava kymmenen arkipäivän kuluessa siitä, kun tuotteet on vastaanotettu tai veron suorittamisvelvollisuus on muutoin syntynyt tämä päivä mukaanluettuna. Arkipäiväksi ei katsota arkilauantaita.

Tullihallitus voi erityisistä syistä määrätä veron maksettavaksi muuna kuin 1 ja 2 momentissa säädettyä ajankohtana jonkin verovelvollisen osalta.

Jos verovelvollinen ei ole saanut verotuspäätöstä tiedoksi ennen tässä pykälässä tarkoitettua määräajan päättymistä, valmistevero on suoritettava veroilmoituksen tai verovelvollisen kirjanpidon mukaisena.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

37 §

Jos verovelvollinen ei ole suorittanut valmisteveroa säädettyssä määräajassa, suorittamatta jääneelle verolle lasketaan veronlisäystä.

Jos verovelvollinen suorittaa veron määräajan jälkeen ilman maksuunpanoa, hänen on oma-aloitteisesti maksettava samalla veronlisäystä. Jos veronlisäystä ei makseta oma-aloitteisesti, veroviranomainen määrää veronlisäyksen.

Veronlisäys lasketaan siten kuin veronlisäyksestä ja viivekorosta annetussa laissa (1556/1995) säädetään.

38 §

Maksuunpannulle, maksettavaksi erääntyneelle maksamattomalle valmisteverolle on suoritettava viivekorkoa, joka lasketaan siten kuin veronlisäyksestä ja viivekorosta annetussa laissa säädetään.

40 §

Valmistevero määrätään tuoteryhmittäin veron perusteena olevalta yksiköltä jättämällä täyden yksikön yli menevät osat huomioon ottamatta.

40 §

Valmistevero määrätään tuoteryhmittäin veron perusteena olevalta yksiköltä jättämällä täyden yksikön yli menevät osat huomioon ottamatta. Täyden yksikön yli menevät osat otetaan kuitenkin huomioon määrättäessä veroa yksityishenkilöiden mukanaan tuomille tai vastaanottamille verotettaville tuotteille.

41 §

Tulliviranomaisella on oikeus ottaa haltuunsa valmisteveron alaiset tuotteet, joita ei asianmukaisesti ole ilmoitettu verotettavaksi.

41 §

Tulliviranomaisella on oikeus ottaa haltuunsa valmisteveron alaiset tuotteet, joita ei ole asianmukaisesti ilmoitettu verotettaviksi tai joihin ei ole muutoin sovellettu valmisteverotusta koskevia säännöksiä taikka tulliviranomaisen näiden säännösten nojalla antamia päätöksiä ja määräyksiä.

9 luku.

Ennakko(tieto)

11 luku.

Huojennus

9 luku.

Ennakkoratkaisu

11 luku.

Huojennus ja maksunlykkäys

Voimassa oleva laki

Ehdotus

12 luku.

12 luku.

Tuotteiden siirtäminen

Tuotteiden siirtäminen

51 §

Asetuksella voidaan säätää tässä pykälässä tarkoitetun saateasiakirjan korvaamisesta muulla asiakirjalla tai menettelyn muusta yksinkertaistamisesta.

(6 mom. kumotaan)

52 §

Milloin yhteisön ulkopuolelta tuotuja valmisteveron alaisia tuotteita siirretään valtuutetun varastonpitäjän verottomaan varastoon väliaikaisesti valmisteverottomina, siirron on tapahduttava tullin valvonnassa.

52 §

Valtuutetun varastonpitäjän on siirrettävä yhteisöstä vastaanottamansa tai yhteisön ulkopuolelta tuomansa väliaikaisesti valmisteverottomat tuotteet verottomaan varastoon. Yhteisön ulkopuolelta tuotavien tuotteiden siirron on tapahduttava tullin valvonnassa.

54 §

Asetuksella voidaan säätää tässä pykälässä tarkoitetusta kuittausmenettelystä.

(5 mom. kumotaan)

54 a §

Asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tässä pykälässä tarkoitettujen tuotteiden siirtämiseen liittyvästä menettelystä.

(2 mom. kumotaan)

54 b §

Sen, joka lähettää tai vastaanottaa tässä luvussa tarkoitetulla tavalla valmisteveron alaisia tuotteita, on annettava tuotteiden lähettämisestä tai vastaanottamisesta tieto tulliviranomaiselle sen mukaan kuin tullihallitus määrää.

54 c §

Saateasiakirjasta ja tässä luvussa tarkoitetusta tuotteiden siirtämiseen liittyvästä menettelystä voidaan antaa tarkempia säännöksiä asetuksella.

60 §

Valtuutetun varastonpitäjän on pidettävä valmisteverotusta varten sellaista kirjanpitoa, josta käy selville verottomassa varastossa valmistettujen, jalostettujen, varastoitujen, vastaanotettujen sekä varastosta lähetettyjen ja kulutukseen luovutettujen tuotteiden määrät sekä muut valmisteveron määrittämistä ja verotuksen valvontaa varten tarvittavat tie-

60 §

Valtuutetun varastonpitäjän on pidettävä valmisteverotusta varten sellaista kirjanpitoa, josta käy selville verottomassa varastossa valmistettujen, jalostettujen, varastoitujen ja vastaanotettujen sekä varastosta lähetettyjen ja sieltä kulutukseen luovutettujen tuotteiden määrät sekä muut valmisteveron määrittämistä ja verotuksen valvontaa varten tarvittavat

Voimassa oleva laki

dot.

Muun verovelvollisen, samoin kuin sen, joka Suomesta kaukomyynnillä myy valmisteveron alaisia tuotteita toiseen jäsenvaltioon, on pidettävä kirjanpitoa tässä laissa tarkoitettujen tuotteiden siirtämisestä.

Sen, joka on hankkinut valmisteveron alaisia tuotteita verotta tässä laissa tai asianomaisessa valmisteverolaissa verottomaksi säädettyyn tarkoitukseen, on pidettävä valmisteverotusta varten sellaista kirjanpitoa, josta selviävät verotta hankitut tuotemäärät, tuotteiden käyttö sekä varaston määrät.

61 §

Kirjanpitoaineisto, mukaan lukien tositteet sekä saate- ja vakuusasiakirjat liitteineen on säilytettävä neljän kalenterivuoden ajan.

62 §

Verovelvollisen on vaadittaessa esitettävä asianomaiselle veroviranomaiselle tai tämän määräämälle asiantunnevalle ja esteettömälle henkilölle tarkastusta varten kirjanpitoa, kirjeenvaihtonsa ja varastonsa ja annettava muut verotuksessa tarpeelliset tiedot sekä avustettava tarkastuksessa.

Mitä edellä 1 momentissa säädetään, koskee soveltuvin osin myös sitä, joka on tämän lain tai asianomaisen valmisteverolain nojalla hankkinut verotta valmisteveron alaisia tuotteita.

Ehdotus

tiedot. Verotonta varastoa koskeva kirjanpitoaineisto on säilytettävä Suomessa.

Muun verovelvollisen sekä sen, joka Suomesta kaukomyynnillä myy valmisteveron alaisia tuotteita toiseen jäsenvaltioon, on pidettävä sellaista kirjanpitoa, josta käy selville vastaanotettujen, hallussa pidettyjen, siirrettyjen ja myytyjen tuotteiden määrät sekä muut valmisteveron määräämistä ja verotuksen valvontaa varten tarvittavat tiedot.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, koskee soveltuvin osin myös varastonpitäjän tai muun verovelvollisen Suomessa olevan sivuliikkeen edustajaa.

Sen, joka on hankkinut valmisteveron alaisia tuotteita verotta tässä laissa tai asianomaisessa valmisteverolaissa verottomaksi säädettyyn tarkoitukseen, on pidettävä valmisteverotusta varten sellaista kirjanpitoa, josta käy selville verotta hankittujen tuotteiden määrät, tuotteiden käyttö ja varaston määrät.

61 §

Edellä 60 §:ssä tarkoitettu kirjanpitoaineisto, mukaan lukien tositteet, saate- ja vakuusasiakirjat liitteineen sekä muut verotusta varten tarvittavat tiedot ja asiakirjat, on tehtävä selväkielisessä kirjallisessa muodossa tai koneelliselle tietovälineelle, josta se on muutettavissa selväkieliseen kirjalliseen muotoon tai yleisesti käytössä olevaan tallennusmuotoon.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu aineisto on säilytettävä neljän kalenterivuoden ajan. Jos aineisto on sekä selväkielisessä kirjallisessa muodossa että koneellisella tietovälineellä, se on säilytettävä molemmissa muodoissa edellä säädetyn määräajan.

62 §

Verovelvollisen on pyydettyä esitettävä asianomaiselle veroviranomaiselle tai tämän määräämälle asiantunnevalle ja esteettömälle henkilölle tarkastusta varten kirjanpitoaineistonsa, kirjeenvaihtonsa ja muut verotuksessa tarpeelliset tiedot pyydettyssä muodossa. Jos tarkastettava aineisto on säilytetty koneellisella tietovälineellä, verovelvollisen on pyydettyä saatettava aineisto selväkieliseen kirjalliseen muotoon tai yleisesti käytössä olevaan tallennusmuotoon. Verovelvollisen on myös esitettävä tarkastajalle varastonsa ja

Voimassa oleva laki

Jokaisen on pyynnöstä annettava tulliviranomaisille tietoja valmisteveron alaisten tuotteiden ostoista, hallussapidosta, siirroista ja myynneistä.

Tulliviranomaisella on oikeus päästä varastoihin ja muihin tiloihin, joissa pidetään hallussa tai kaupallisessa tarkoituksessa käsitellään valmisteveron alaisia tuotteita, ja suorittaa tarpeellinen tarkastus. Niin ikään tulliviranomaisilla on oikeus pysäyttää kulkuneuvo ja tarkastaa se.

Ehdotus

muut tilansa sekä asetettava tarvittavat tilat ja laitteet tarkastuksen suorittamista varten ja muutoinkin avustettava tarkastuksessa.

Tarkastusta suorittavalla henkilöllä on oikeus viedä tarkastettava aineisto tai siitä valmistettu jäljennös pois verovelvollisen toimittamista muualla tapahtuvaa tarkastusta varten, jos se on mahdollista aiheuttamatta kohutuotonta häirtää verovelvolliselle. Aineisto on palautettava verovelvolliselle heti, kun sitä ei enää tarvita tarkastuksen suorittamista varten.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään, koskee soveltuvin osin myös verovelvollisen Suomessa olevan sivuliikkeen edustajaa ja sitä, joka on tämän lain tai asianomaisen valmisteverolain nojalla hankkinut verotta valmisteveron alaisia tuotteita.

Jokaisen on pyynnöstä annettava tulliviranomaiselle tietoja valmisteveron alaisten tuotteiden ostoista, hallussapidosta, siirroista ja myynneistä.

62 a §

Tulliviranomaisella on oikeus päästä varastoihin ja muihin tiloihin, joissa pidetään hallussa tai kaupallisessa tarkoituksessa käsitellään valmisteveron alaisia tuotteita, ja suorittaa tarpeellinen tarkastus.

Tulliviranomaisella on oikeus pysäyttää kulkuneuvo ja tarkastaa se.

64 a §

Sen, joka on 62 ja 64 §:ssä tarkoitettulla tavalla velvollinen esittämään ja antamaan veroviranomaiselle valmisteverotusta koskevia tietoja tai avustamaan tarkastuksessa, on suoritettava nämä toimenpiteet omalla kustannuksellaan.

68 §

Joka viranomaisen kehotuksesta huolimatta jättää asianmukaisesti täyttämättä 22, 60, 62 §:ssä, 64 §:n 1 momentissa taikka 73 §:ssä säädetyn velvollisuuden, on tuomittava valmisteverorikkomuksesta sakkoon.

69 §

Rangaistus virkamiehen ja julkisyhteisön työntekijän salassapitovelvollisuuden rikkomisesta säädetään rikoslain 40 luvun 5 §:ssä.

69 §

Rangaistus 66 ja 67 §:ssä säädetyn salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 40 luvun 5 §:n

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

mukaan tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

72 §

Tulliviranomaisella on oikeus antaa valmisteveron alaisen tuotteen purkausta, lastausta, kuljetusta, vastaanottamista, varastointia ja lähettämistä koskevia määräyksiä sekä asettaa valmisteveron alaisen tuotteen päällykseen, kuljetusvälineeseen taikka varastoon lukko, sinetti tai muu tunnistemerkki, jos se on tarpeen verotusta tai sen valvontaa varten.

73 §

Verovelvollisen on vaadittaessa annettava veroviranomaiselle valmisteveron alaisista tuotteista näytteitä, jotka ovat tarpeen verotusta ja sen valvontaa varten.

73 §

Sen, joka pitää hallussaan valmisteveron alaisia tuotteita, on vaadittaessa annettava tuotteista tulliviranomaiselle näytteitä, jotka ovat tarpeen verotusta ja sen valvontaa varten.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .